

Bestuursverslag 2015

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost -Veluwe.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
1. Identiteit	6
2. Algemene informatie	7
2.1. Doelstelling: Uitzonderlijk grensverleggend onderwijs	7
2.2. Onderwijskundig scala	9
2.3. Juridische structuur, interne organisatiestructuur en personele bezetting	10
2.4. Belangrijke elementen van het gevoerde beleid	11
2.4.1. Zaken met een behoorlijke personele betekenis	11
2.4.2. Onderwijsprestaties	12
2.4.3. Onderwijskundige en onderwijsprogrammatische zaken	17
2.4.4. Ambities met betrekking tot personeel en middelen	25
2.4.5. Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg	27
2.4.6. Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen (waaronder samenwerkingsverbanden)	28
2.4.7. Governance-ontwikkelingen	30
2.4.8. Relatie met de gemeente Epe	31
2.4.9. Zaken met een behoorlijke politieke of maatschappelijke impact	32
2.4.10. Het gevoerde beleid inzake van de beheersing van uitkeringen na ontslag	32
2.4.11. Afhandeling van klachten	33
3. Financiële informatie	34
3.1 Financieel jaarverslag	34
3.1.1. Financieel beleid	34
3.1.2. Financieel resultaat	34
3.1.3. Financiële positie	36
3.1.4. Continuïteitsparagraaf	39
3.1.5. Risicoparagraaf	41
3.2 Jaarrekening	42
A. Balans	42
B. Staat van Baten en Lasten	43
C. Kasstroomoverzicht	44
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2014	45
Toelichting op de balans	50
Toelichting op de staat van baten en lasten	55
Ondertekening Jaarverslag 2014	60
Overige gegevens	61
Statutaire bepaling inzake de resultaatsbestemming	62
Gebeurtenissen na balansdatum	62
Bijlage: Wezenskenmerken openbaar onderwijs	63

Voorwoord

Het jaarverslag 2015 schetst de activiteiten van het schoolbestuur, de voornaamste beleidsontwikkelingen binnen de school en een ruime selectie van de gegevens die via het project Vensters voor Verantwoording zijn verzameld.

Het jaarverslag biedt ons de kans om met u onze ontwikkeling te delen. De RSG is volop in ontwikkeling en steeds weer op zoek naar uitzonderlijk grensverleggende activiteiten. Nog altijd op zoek naar de “ideale en lerende” school. Een zoektocht die niet stopt, immers leren kent geen af. Dagelijks werken we aan het verbeteren van onze werkpraktijk vanuit de ambitie “het morgen een beetje beter te doen”.

Het jaarverslag doet verslag van onze ontwikkelingen van het mooie jaar 2015.

De poging is om een aantrekkelijk leesbaar jaarverslag te schrijven, zonder daarbij voorbij te gaan aan de wettelijke eisen die aan het jaarverslag worden gesteld.

Openbaarheid en transparantie als grondhouding impliceert dat het jaarverslag veel informatie verschaft. Al onze gegevens zijn dan ook openbaar. We willen u in dat geval vriendelijk vragen om bij ons te informeren naar eventuele achtergronden en wellicht recente informatie.

Wij hopen dat dit jaarverslag voorziet in uw behoefte en een informatief beeld geeft van onze ontwikkelingen in 2015.

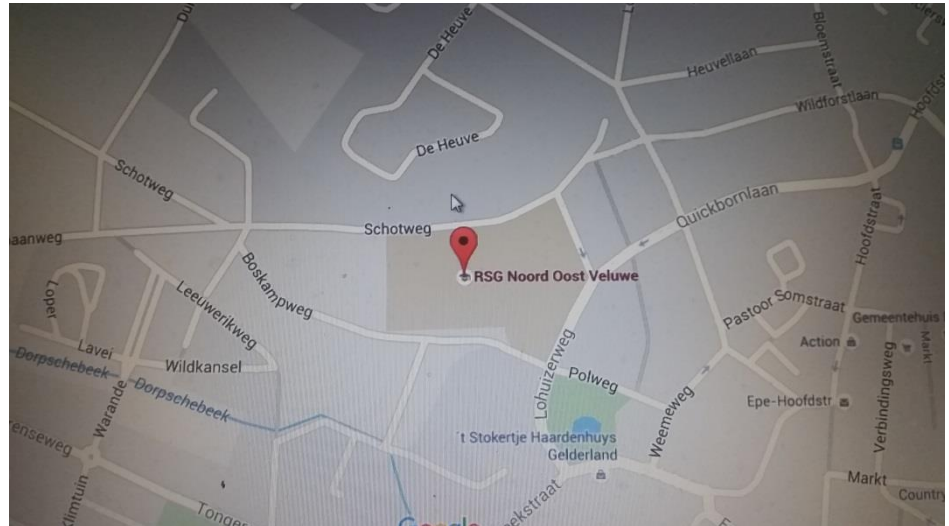
drs. R. Dorreboom
dagelijks bestuurder / rector

1. Identiteit

De regionale scholengemeenschap Noord Oost – Veluwe te Epe (RSG N.O.-VELUWE) is een brede openbare scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs gevestigd aan de Schotweg 1, 8162 GM te Epe (postadres: Postbus 419, 8160 AK Epe). Het schoolgebouw ligt aan de westrand van het centrum van Epe, tussen de Lohuizerweg, Albert Schweitzerlaan en Schotweg .

De schoolgebouwen en terreinen bestaan uit:

- het schoolsportveld – gelegen tussen de schoolgebouwen en de Lohuizerweg
- het schoolgebouw, 1^e gebouwdeel daterend uit 1984-1985, uitgebreid met collegezaal / mediatheek en enkele lokalen aan de sportveldzijde
- 2^e gebouwdeel daterend uit 2004-2005
- Vanaf schooljaar 2014-2015 een nevenvestiging aan de Oude Wisselseweg 35.

2. Algemene informatie

2.1

Uitzonderlijk Grensverleggend Onderwijs

Visie:

Missie

- De RSG N.O.-Veluwe biedt openbaar voortgezet onderwijs met een breed en gevarieerd aanbod voor alle leerlingen van 12 tot ongeveer 19 jaar uit de regio N.O.-Veluwe.
- De RSG is een veelzijdige school die staat voor een **uitzonderlijke en grensverleggende** kwaliteit, zodat onze afgestudeerde leerlingen met de opgedane kennis, vaardigheden en het ontwikkeld zelfvertrouwen de uitdagingen van de steeds veranderende (inter)nationale omgeving met vertrouwen tegemoet kunnen en willen treden, steeds weer de grenzen van hun mogelijkheden verleggend en doorzetten waar anderen stoppen. De RSG is daarnaast vooral een plezierige school waar we elkaar ontmoeten en steeds weer zoeken naar de uitdaging om in gezamenlijkheid met en van elkaar te leren en te ontwikkelen.
- De school participeert actief, gericht en bewust in de relatie met haar ouders en de regionale en lokale omgeving. Zij zoekt steeds weer versterking en relaties in het belang van haar leerlingen. Zij is daarmee nadrukkelijk een onderdeel van het (gemeentelijk) sociaal en cultureel leven en levert een substantiële bijdrage aan het woon- en leefklimaat voor de bevolking van de gemeente Epe en de regio.

Uitzonderlijk

Uitzonderlijk zijn we in ons brede aanbod voor al onze leerlingen. Alle bestaande niveaus van voortgezet onderwijs worden aangeboden binnen de RSG (van Iwoo naar Basis, Kader, Mavo, Havo tot Atheneum) met daarnaast een gericht aanbod voor specifieke doelgroepen zoals tweetalig atheneum, Cambridge havo, de sportklas en sportaccent. Voor het Vmbo beschikken we over alle sectoren welke intersectoraal worden aangeboden (techniek, zorg & welzijn, recreatie en toerisme). Er wordt ruimte gezocht om extra aandacht te besteden aan de talenten van onze leerlingen binnen alle afdelingen in de school; op technologisch, cultureel, creatief, taal, beroep, samenleving en/of sportief gebied. Wij kiezen er bewust voor om een deel van ons aanbod te flexibiliseren en te ordenen om profileringmogelijkheden voor de leerlingen te waarderen, vanuit de overtuiging dat dit een positieve invloed heeft op het sociaal/emotioneel welbevinden van de leerling. Naar onze overtuiging presteert een gelukkige leerling altijd beter en kan de school het verschil maken. Natuurlijk zijn we niet alleen uitzonderlijk in ons veelzijdige aanbod, maar nemen wij ook onze verantwoordelijkheid om een spil te willen zijn in de lokale en regionale Eper omgeving. De RSG is meer dan een schoolgebouw, zij profileert zich als partner binnen alle netwerken in en om de school. De RSG in Epe is dé school voor de Noordoost Veluwe, de plek voor een ieder die blijvend aan zijn/haar ontwikkeling en identiteit wil werken

Grensverleggend

Wij dagen leerlingen uit een tandje bij te zetten. Het onderste uit de kan op zoek naar de zone van de naaste ontwikkeling bij iedere leerling en medewerker. Dat geldt vanzelfsprekend voor het cognitieve deel, maar evenzo voor onze programma's. Wij zijn altijd op zoek naar de drijfveren en kwaliteiten van onze leerlingen en medewerkers. De leerling/medewerker in zijn/haar kracht zetten is onze uitdaging.

Ons niet beperkend op wat de leerling/medewerker niet kan, maar juist een focus op wat hij/zij wel kan. Een stimulerend en ondersteunend leerklimaat, waar je er mag zijn en de ruimte krijgt om je eigen ontwikkelingsgrenzen

op te zoeken en te verleggen.

Grensverleggend zijn we in letterlijke zin, een school met een (inter)nationale uitstraling en de blik naar buiten. Niet alleen binnen ons tweetalig onderwijs, maar voor de gehele school. De RSG staat in een complexe mondiale en soms instabiele Europese samenleving. Deze samenleving stelt hoge eisen en verwachtingen aan al haar deelnemers. Het is onze ambitie om onze leerlingen via de weg van geleid naar zelfstandigheid voor te bereiden om een volwaardige en constructieve bijdrage te kunnen leveren aan de realisatie van een democratische wereld. De vensters van de school staan open en we richten onze blik op onze omgeving vanuit de ambitie dat we er toe doen en iets hebben bij te dragen.

Uitzonderlijk grensverleggend

Uitzonderlijk grensverleggend geldt als verwachting en perspectief voor onze leerlingen, maar ook als uitdaging voor ons als gehele school. De komende jaren willen we invulling geven aan handhaven en waar mogelijk versterken van onze positie in de regio om de continuïteit van de school naar de toekomst toe te versterken. De focus zal dan ook gericht zijn op onze kracht en op de kansen die binnen de omgeving van onze school gegenereerd kunnen worden. De positionering van de school als een betrokken partner binnen onze regionale en lokale omgeving is van levensbelang. De RSG is er voor Epe en Epe voor de RSG. Actieve samenwerking zal dan ook blijvend worden gezocht met verschillende instellingen, bedrijven en de gemeente. De omvang van de school, zeker op basis van de verwachte demografisch krimp, gaat de komende jaren invloed uitoefenen op ons onderwijs, maar ook op de kwaliteit van onze personeel (kwanti- en kwalitatief). Strategische samenwerking met andere besturen biedt hiervoor kansen, die in 2015 op diverse domeinen zijn verkend.

2.2 Onderwijskundig scala

vwo

Het vwo biedt een atheneum-opleiding met vier profielen: Cultuur en Maatschappij, Economie en Maatschappij, Natuur en Gezondheid en Natuur en Techniek.

Binnen de vwo-opleiding is het mogelijk de tto-stroom (tweetalig onderwijs) te volgen. Daarbij wordt de helft van de lessen in het Engels gegeven en de andere helft in het Nederlands.

Leerlingen sluiten de opleiding af met het Nederlandse vwo/atheneum-diploma én met het International Baccalaureate voor Engels. De internationale oriëntatie is erg belangrijk binnen de tto-stroom.

havo

Het havo biedt dezelfde vier profielen: Cultuur en Maatschappij, Economie en Maatschappij, Natuur en Gezondheid en Natuur en Techniek.

Sinds 2011 worden Cambridge-courses aangeboden om het voor havo-leerlingen mogelijk te maken een CAE-certificate (Cambridge Advanced Level English) te halen.

mavo

Het mavo biedt het onderwijs in vier sectoren: Techniek / Zorg / Economie / Groen.

In 2010-2011 is een project versterking mavo-afdeling gestart om er voor te zorgen dat binnen het vmbo de keuze voor mavo weer duidelijk aantrekkelijker perspectieven biedt op een succesvolle schoolloopbaan. Zo is het nu mogelijk gefaseerd door te stromen naar havo, waarmee de uitgangspositie voor vervolgopleiding of beroepsopleiding aanzienlijk verbreed kan worden. In de mavo wordt speciale aandacht gegeven aan de passende voortzetting van scholing via havo of mbo in het project Mavo-Toekomst.

vmbo – beroepsgerichte leerwegen

Het vmbo biedt dezelfde vier sectoren: Techniek / Zorg en Welzijn / Economie / Groen.

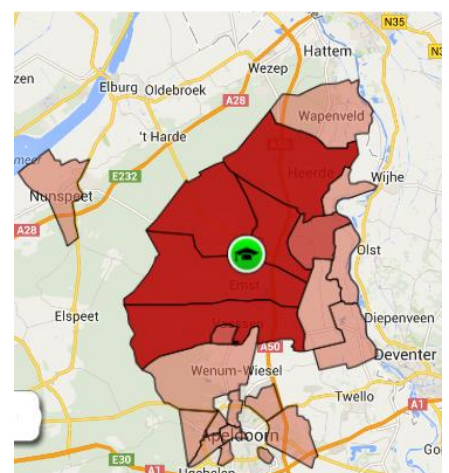
Qua niveaudifferentiatie kent dit deel van het vmbo de basisberoepsgerichte en de kaderberoepsgerichte leerweg. In het vmbo wordt speciale aandacht gegeven aan een verbreding van de opleiding naar een programma dienstverlening en producten om uitstel van beroepskeuze mogelijk te maken. Voor wat betreft de onderwijskundige aanpak kent het vmbo voor leerlingen die speciale aandacht nodig hebben het LWOO (leerwegondersteunend onderwijs). In de eerste twee leerjaren van vmbo en lwoo vindt voor de leerlingen uitgebreide loopbaan oriëntatie plaats in het kader van de oriëntatie op vervolgstudie en eventueel beroep. Voor leerlingen met een redelijke bewegingsvaardigheid en een goede, sportieve instelling is er binnen de eerste twee leerjaren van het vmbo de mogelijkheid om onderwijs te volgen in de sportklassen. Uiteraard ligt in die klassen het accent op sportieve aspecten zonder dat de overige ontwikkeling in het gedrang komt.

Werkgebied van de school

De RSG N.O.-Veluwe rekent met name de gemeenten Epe (82,3 %) en Heerde (14,1 %) tot zijn werkgebied.

Daarnaast bezoekt een zeer kleine groep uit de gemeenten Olst-Wijhe, Voorst, Apeldoorn, Nunspeet en Oldebroek. De afbeelding toont het werkgebied van de school ingedeeld naar postcodegebieden.

(bron: www.schoolvo.nl)

2.3 Juridische structuur, interne organisatiestructuur en personele bezetting

---

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost Veluwe

De Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost Veluwe is het bevoegd gezag van de RSG N.O.-Veluwe. De Stichting is opgericht op 1 augustus 2010.

Het openbaar karakter van bestuur en school is gewaarborgd door de wettelijke verplichting dat de benoeming van bestuursleden, de goedkeuring van de begroting en de instemming met de jaarrekening zijn voorbehouden aan de gemeenteraad van Epe. Het stichtingsbestuur is samengesteld volgens het zgn. one-tier model. Bestuur en toezicht zijn functioneel gescheiden binnen het organieke geheel van het stichtingsbestuur. De rector van de RSG N.O.-Veluwe is tevens dagelijks bestuurder van de stichting. In die combinatiefunctie is dus het uitvoerende deel van de bestuurlijke taken opgenomen. De overige, algemene bestuursleden van de stichting vormen het toezichthoudende deel van het bestuur.

In het verslagjaar 2015 bestond het bestuur uit de volgende leden:

-	dhr. R. Dorreboom	rector / dagelijks bestuurder	
-	dhr. O. Kouer	voorzitter	benoemd op voordracht van het algemeen bestuur (aandachtsvelden: algemeen beleid; personeel en organisatie).
-	dhr. V. Höppener	secretaris -	benoemd op voordracht van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (aandachtsveld: financiën).
-	dhr. H. Koopman	plv. secr.	benoemd op voordracht van het algemeen bestuur (aandachtsvelden: gebouw en beheer; treasurybeleid).
-	mevr. J. Lagerweij-Voogt		benoemd op voordracht van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (aandachtsveld: onderwijs)

RSG N.O.-Veluwe - structuur

Schoolleiding

De school wordt geleid door:

de rector/dagelijks bestuurder: dhr. drs. R. Dorreboom

Het managementteam van de school bestaat uit:

R. D. Dorreboom	(rector /dagelijks bestuurder)
M. P.G. van Rheenen	(plaatsvervangend rector)
A. van der Woude	(afdelingsleider bovenbouw atheneum, havo, mavo)
J.H. Kooger	(afdelingsleider onderbouw atheneum, havo, mavo)
M. Schmidt	(afdelingsleider onderbouw VMBO)
G. Voerman	(afdelingsleider bovenbouw VMBO)

Staf

Daarnaast beschikt de school over een staf welke het primair proces in de school ondersteunt bestaande uit:

B.J. Aalbers	kwaliteitszorg/ management controller
J.W. de Groot	systeembeheer
A. de Hoop	financien
A.G. Huijsman-Eikelboom	PR en management ondersteuning
P.M. Landsheer	logistiek
J. Paas	facilitair
J.M. Vliek-van 't Einde	personeel

Onderwijs ondersteuning

Het onderwijs wordt ondersteund door divers onderwijsondersteunend personeel zoals, onderwijsassistenten, t.o.a.'s, mediathecaresse, conciërges, receptionisten, leerling administratrice, medewerkers toetsbureau en pluspunt (zorgteam). Daarnaast maakt de school dankbaar gebruik van vrijwilligers in de mediatheek en bij het opvanglokaal.

Medezeggenschap

De RSG N.O.-Veluwe kent een medezeggenschapsraad waarin ouders, leerlingen en personeel vertegenwoordigd. Het overleg met de MR geschiedt volgens een “achtbaan-model”: belangrijke zaken worden meningsvormend voor besproken, zo nodig herhaalde malen, alvorens de afronding via advies of instemming plaatsvindt.

2.4 Belangrijke elementen van het gevoerde beleid

2.4.1 Zaken met een behoorlijke personele betekenis

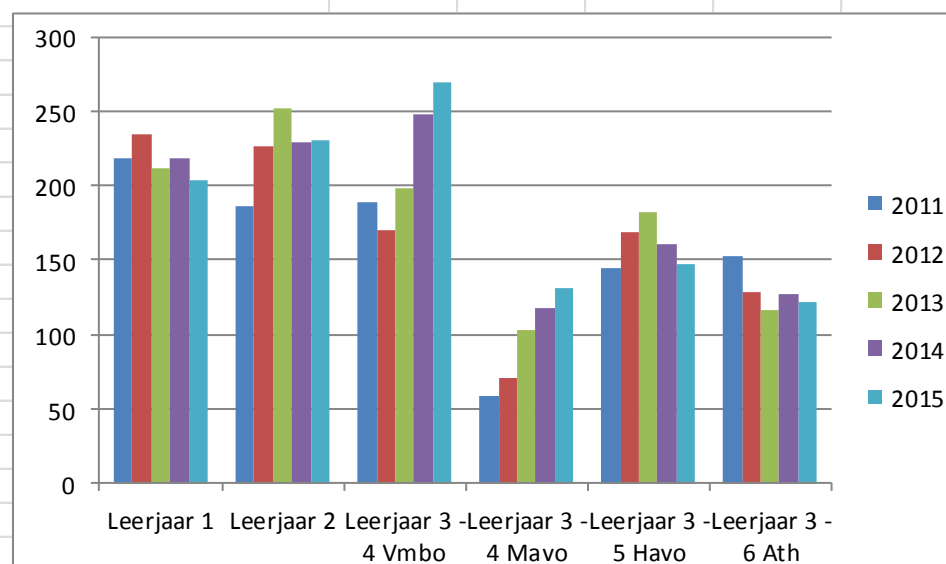
In 2012 is de RSG N.O. –Veluwe gestart met een verdere herstructurering van het personeelsbeleid op basis van het strategisch beleidsplan, daarnaast op grond van de richtlijnen van CAO-VO en Actieplan Leerkracht. Kernelement is de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer voor de eigen professionele ontwikkeling (professionele ruimte). In 2014 zijn we simultaan gestart met toekomstgerichte loopbaangesprekken met alle personeelsleden. De focus van het gesprek is gelegen in het domein professionele ruimte, maar wel in relatie tot de bijdrage die de collega levert of wil gaan leveren aan de ontwikkeling van de school. In 2015 is deze ontwikkeling voortgezet en geïntensiveerd.

2.4.2 Onderwijsprestaties

Leerlingaantal (1 oktober)	2011	2012	2013	2014	2015
Leerjaar 1	218	234	212	218	203
Leerjaar 2	186	226	252	229	231
Leerjaar 3 - 4 Vmbo	189	170	198	248	269
Leerjaar 3 - 4 Mavo	58	71	103	117	131
Leerjaar 3 - 5 Havo	145	169	182	161	147
Leerjaar 3 - 6 Ath	152	128	116	127	122
Extern	10	19	14	10	5
Totaal	958	1.017	1.077	1.110	1.108

Belangstellingspercentage	34,5%	35,2%	31,5%	32,2%	32,5%

Basisschool, vervolgoeding, werk

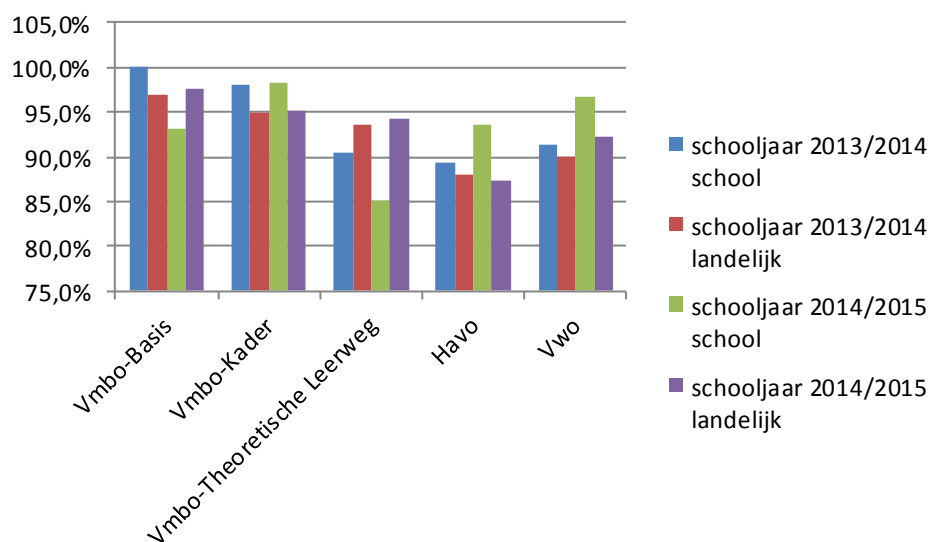
De basisscholen voorzien de RSG N.O. –Veluwe van informatie over de leerlingen, zij zorgen voor een onderwijskundig rapport bij de aanmelding. Voor zorgleerlingen wordt uitgebreidere informatie geleverd.

Ook vanuit de RSG N.O. –Veluwe gaat informatie over de onderwijsresultaten naar de basisscholen. Daartoe brengen de afdelingsleiders onderbouw jaarlijks een bezoek aan elke basisschool.

De RSG N.O. – Veluwe voorziet het vervolgonderwijs van informatie over de leerlingen, omgekeerd wordt doorgaans geen tot weinig informatie over de leerlingen terug ontvangen. Er vindt afstemming plaats over de onderwijsinhoud tussen onze school en het vervolgonderwijs of de arbeidsmarkt. Ook vragen wij aan het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt terugkoppeling over ons functioneren, bijvoorbeeld in de contacten over stage-leerlingen.

Behaalde diploma's

Slagingspercentage				
	schooljaar 2013/2014		schooljaar 2014/2015	
	school	landelijk	school	landelijk
Vmbo-Basis	100,0%	97,0%	93,1%	97,6%
Vmbo-Kader	98,0%	95,0%	98,3%	95,2%
Vmbo-Theoretische Leerweg	90,5%	93,5%	85,2%	94,3%
Havo	89,3%	88,0%	93,6%	87,4%
Vwo	91,3%	89,9%	96,6%	92,3%

Leerlingaantal/personeel

<u>Aantal fte's</u>				
	2012	2013	2014	2015
Directie	2,0	2,0	2,0	2,0
O.P.	79,7	80,9	88,5	95,0
O.O.P.	13,8	13,0	14,5	16,2
totaal	95,6	96,0	105,0	113,2

<u>Aantal leerlingen per bekostigde fte</u>				
	2012	2013	2014	2015
Directie	479,0	508,5	538,5	555,0
O.P.	12,0	12,6	12,2	11,7
O.O.P.	69,3	78,0	74,3	68,7
totaal	10,0	10,6	10,3	9,8

	<u>1 januari 2015</u>						<u>31 december 2015</u>					
<i>Leeftijd</i>	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%
< - 25	3	4,5%	2	2,7%	5	3,5%	2	3,0%	5	6,6%	7	4,9%
25 - 35	8	12,1%	17	22,7%	25	17,7%	7	10,4%	17	22,4%	24	16,8%
35 - 45	15	22,7%	13	17,3%	28	19,9%	19	28,4%	11	14,5%	30	21,0%
45 - 55	16	24,2%	25	33,3%	41	29,1%	16	23,9%	23	30,3%	39	27,3%
55 - 56	24	36,4%	17	22,7%	41	29,1%	22	32,8%	20	26,3%	42	29,4%
65 - >	0	0,0%	1	1,3%	1	0,7%	<u>1</u>	<u>1,5%</u>	<u>0</u>	<u>0,0%</u>	1	0,7%
Totaal	66		75		141		67		76		143	

	<u>1 januari 2015</u>						<u>31 december 2015</u>					
<i>Fulltime</i>	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%
Directie	1	1,5%	1	1,4%	2	1,4%	1	1,5%	1	1,3%	2	1,4%
O.P.	37	54,4%	12	16,4%	49	34,8%	35	51,5%	12	16,0%	47	32,9%
O.O.P.	7	10,3%	0	0,0%	7	5,0%	7	10,3%	0	0,0%	7	4,9%
<i>Parttime</i>	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%	Man	%	Vrouw	%	Totaal	%
Directie	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
O.P.	21	30,9%	46	63,0%	67	47,5%	22	32,4%	48	64,0%	70	49,0%
O.O.P.	2	2,9%	14	19,2%	16	11,3%	3	4,4%	14	18,7%	17	11,9%
Totaal	68		73		141		68		75		143	

Ziektepercentage				
	totaal	directie	OP	OOP
Januari	5,8%	3,2%	6,0%	5,8%
Februari	5,2%	0,0%	6,7%	5,1%
Maart	5,5%	0,0%	5,5%	5,6%
April	6,9%	3,3%	5,5%	7,2%
Mei	6,3%	0,0%	4,9%	6,7%
Juni	5,5%	0,0%	5,6%	5,6%
Juli	6,2%	0,0%	9,9%	5,7%
Augustus	5,3%	0,0%	9,7%	4,6%
September	5,5%	0,0%	10,5%	4,8%
Oktober	5,7%	0,0%	11,1%	4,9%
November	7,8%	3,3%	7,5%	7,9%
December	10,5%	0,0%	7,3%	11,2%
totaal	6,3%	0,8%	7,5%	6,3%

Met ingang van het kalenderjaar worden maatregelen genomen om met name het kort ziekteverzuim structureel om laag te brengen. Hiervoor is contact gezocht met externe partijen.

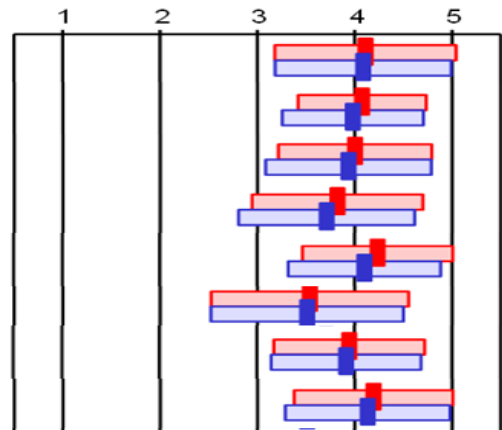

Satisfactie van leerlingen en ouders

Vanzelfsprekend hebben we ook in 2015 hebben de satisfactie onze leerlingen en ouders voor leerjaar 1 in beeld gebracht. Dit is een jaarlijkse procedure die ons scherp houdt op onze basiskwaliteit. Onderwijs is mensenwerk dus dagelijks kijken naar ons functioneren op basis van de uitspraak: "Fouten maken mag, maar niet twee keer dezelfde". Juist een jaarlijkse kwaliteitsmeting houdt ons scherp en draagt nadrukkelijk bij aan de verbetering van ons kwaliteit van ons onderwijs.

Leerlingtevredenheid

Scores per rubriek	5p schaal	st.dev.	10p schaal
Overstap	4,1	0,9	8,0
Waardering algemeen	4,1	0,7	8,0
Kwaliteit voorzieningen	4,0	0,8	7,8
Kwaliteit organisatie	3,8	0,9	7,3
Schoolklimaat	4,2	0,8	8,2
Kwaliteit onderwijs	3,5	1,0	6,6
Pedagogisch klimaat	3,9	0,8	7,5
Kwaliteit begeleiding	4,2	0,8	8,2

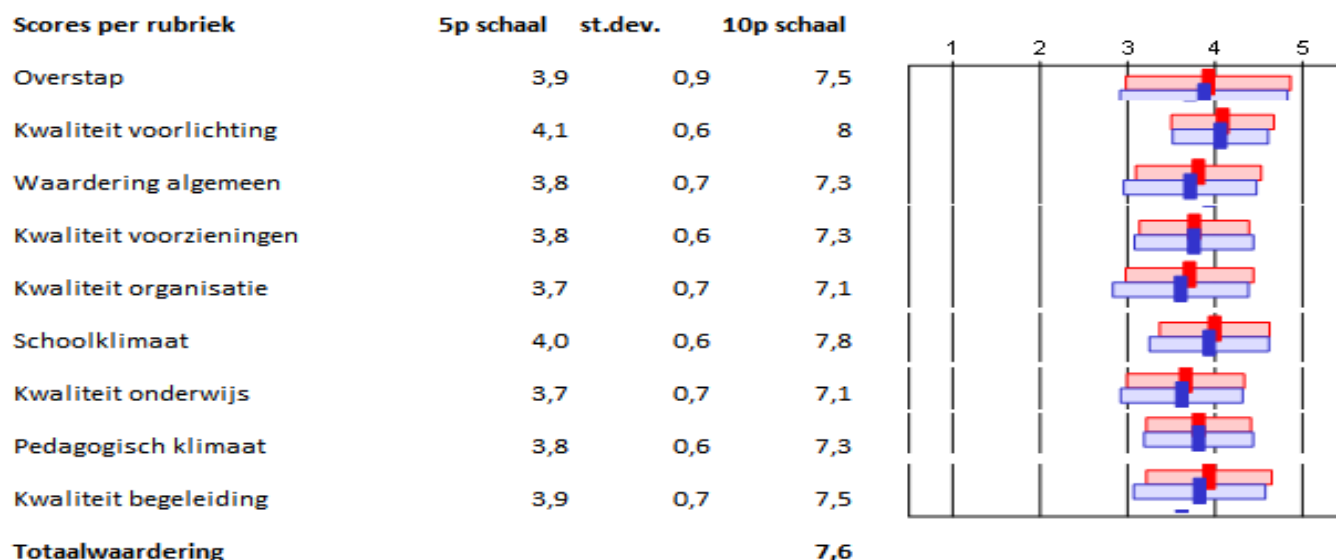
Totaalwaardering

7,9

De leerlingenenquête voor de brugklassen levert de gegevens van 90% van de leerlingen. Op alle deelonderwerpen tonen de leerlingen zich een meer tevreden over de school in vergelijking met de resultaten van 2013-2014, vooral voor schoolklimaat en kwaliteit van de begeleiding. *RSGNOV leerlingen: fijne school waar je goed begeleid wordt!* De school wordt over het algemeen (schoolklimaat, voorzieningen pedagogisch klimaat) goed gewaardeerd. Onze leerlingen gaan met plezier naar school en zijn zeer tevreden over de kwaliteit van de begeleiding. Pesten komt echter ook helaas bij ons voor. De kwaliteit van de organisatie en de kwaliteiten van het onderwijs scoren het laagst: respectievelijk 7,3 en 6,6. Hoewel dat in absolute zin nog steeds ruim voldoende scores zijn, geeft het in relatie tot de hoge waardering op de andere kwaliteitsaspecten aanleiding om hier permanent en systematisch aandacht aan te geven.

De enquête levert een 7,9 als algemeen waarderingcijfer, dat is een mooie score en daar zijn wij als school bijzonder tevreden mee. Een speciaal compliment geldt voor onze conciërges die een waardering krijgen van een 9,6.

Oudertevredenheid

De ouder-enquête voor de brugklassen levert de gegevens van de ouders van 63% van de brugklasleerlingen 2014-2015. Op alle deelonderwerpen zijn de ouders een tikje meer tevreden over de school in vergelijking met de resultaten van 2013-2014. De ouders geven aan dat de keuze voor de school vooral door de leerlingen zelf wordt bepaald.

De overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs gaat over het algemeen goed. De kwaliteit van de voorlichting wordt hoog gewaardeerd met resp. 8,0. Toch geeft 10% van de ouders aan dat bij een volgende keer niet opnieuw voor de RSG NOV gekozen zal worden. De school wordt in het algemeen (breed karakter / goede naam / schoolklimaat) goed gewaardeerd. Onze leerlingen gaan met plezier naar school, hoewel er wel zoals overal helaas gepest wordt.

De enquête levert een 7,6 als algemeen waarderingscijfer – dat is een nette score, echter het daagt ons uit om dagelijks vorm en inhoud te geven aan uitzonderlijk grensverleggend onderwijs.

We mogen trots zijn op de ontwikkelingen die we in 2015 op de RSG hebben ingezet. Een school in beweging. We ons altijd op zaken verbeteren en dat geldt als onze dagelijkse opdracht. Werken aan je kwaliteit is een “never ending story”. De beleidsinterventies ziet u dan ook in dit jaarverslag terug. Het betekent dan ook dat we jaarlijks de satisfactie van onze leerlingen en ouders blijven meten.

2.4.3 Onderwijskundige en onderwijs programmatische zaken

Inleiding

Op basis van de geformuleerde ambities uit het Strategisch Beleidsplan 2011 - 2015 lopen we in dit jaarverslag de ambities en resultaten voor 2015 langs. De kernbegrippen van het strategisch beleidsplan zijn:

- *Kwaliteit van het primair proces*
- *Passende leerlingloopbaan*
- *Profileringsprogramma's*

Vanaf 2016 ligt er een nieuw strategisch plan. Natuurlijk beginnen we niet opnieuw, maar zal het nieuwe plan logisch en naadloos aansluiten op het huidige strategisch plan. De kernbegrippen zijn tegen het licht gehouden en zijn na vele gesprekken met verschillende betrokkenen wederom geactualiseerd. Veel betrokkenen bij de school zijn hierover uitgenodigd mee te denken, hierbij moet gedacht worden aan: de

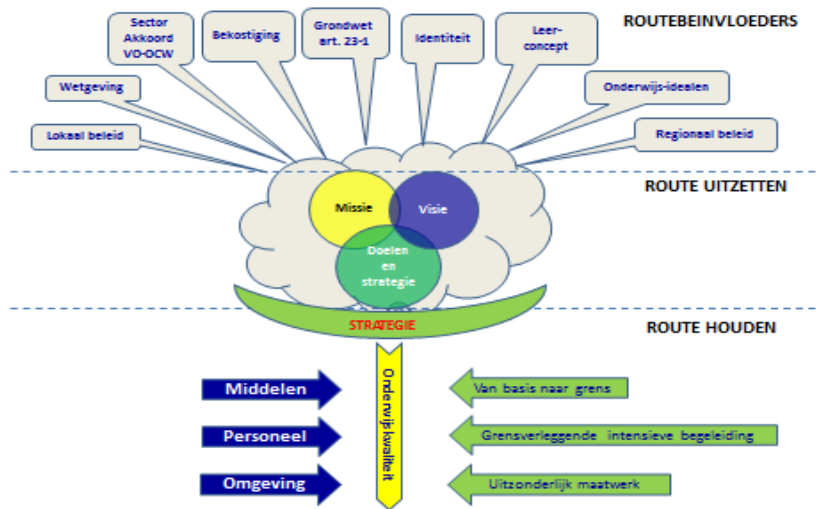
medezeggenschapsraad, de leerlingen en hun

ouders, de medewerkers (OP en OOP) en verschillende stakeholders zoals de gemeenteraadsleden, het primair onderwijs en verschillende lokale instellingen. Allen zijn uitgenodigd onze ideeën met betrekking tot ons onderwijs in 2020 te becommentariëren op basis van de volgende begrippen:

- Basis op orde wordt doorontwikkeld naar van basis tot beter
- Intensieve begeleiding wordt doorontwikkeld naar grensverleggende intensieve begeleiding
- Onderwijs op maat wordt doorontwikkeld naar uitzonderlijk maatwerk

In verschillende sessie zijn zij bevraagd om de bovenstaande begrippen te waarderen binnen verschillende domeinen zoals, het onderwijsproces, het personeel, de leerlingen, het gebouw en de omgeving rondom de school. De resultaten van al deze sessies hebben geleid tot een nieuw strategisch beleidsplan welke in januari 2016 na verschillende concepten, bestuurlijk en met instemming van de medezeggenschapsraad is vastgesteld.

Echter tijdens de verbouwing van ons beleidsplan bleef onze onderwijswinkel gewoon open. Plannen die al waren neergelegd zijn uitgevoerd. Dat is dan ook de reden dat de ambities uit het oorspronkelijke beleidsplan in het jaarverslag van 2015 nog centraal staan.

Basis op orde

Ambities:

- Het curriculum van de RSG is opbrengstgericht, uitdagend en steeds weer grensverleggend in aanbod (breed) en in niveau (diep) op basis van doorlopende leerlijnen (kennis en vaardigheden) tussen onder- en bovenbouw.
- We streven ernaar binnen vrijwel alle lessen, taal-, reken- en burgerschap competenties aan te bieden en voldoen daarmee minimaal aan de landelijk gestelde referentiekaders.
- In onze ogen zijn dit kernvoorwaarden voor maatschappelijk functioneren binnen een Europese en/of mondiale context, mede in het perspectief van een 'leven lang leren'.

Doordachte les

In 2015 blijft de focus op de kwaliteit van de les. Een goede les kent een doordachte voorbereiding door de docent, hanteert in ieder geval de vijf rollen van de leerkracht (gastheer, presentator, pedagoog, didacticus en afsluiter) en maakt gebruik van de basis elementen Marzano (zie hiernaast).

Collegiale maatjes

In de onderbouw van het VMBO bezoeken collega's frequent elkaars lessen en geven daarop feedback. Deze collegiale maatjes zoeken hierover verbinding in de afdeling. Daar vindt het gesprek plaats over de vormgeving van de doordachte les en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de eenduidige lesstructuur.

Data sturing

In 2015 maakten we gericht gebruik van de beschikbare meta-data, welke binnen Magister voor ons beschikbaar is. Tijdens de rapportvergaderingen wordt niet alleen gekeken naar de resultaten, maar evenzo naar het gemiddelde resultaat in relatie tot andere leerlingen. Daarnaast wordt met de data-analyse een spade dieper gekeken naar de resultaten van de leerling.

Vakopleidingsplan

Het vakopleidingsplan is door de secties geactualiseerd en veel secties hebben gekozen voor een heidag om binnen de sectie te komen tot breed gedragen gezamenlijk beleid. Het vakopleidingsplan geldt hierbij als een handig hulpmiddel en sturingsinstrument. Het primaat voor de onderwijsinhoud ligt per definitie bij de secties en zij hebben in 2015 dit ook opgepakt. De afdelingsleiders monitoren het sectiesproces en bezoeken de eventuele heidagen van de verschillende secties om zich te laten informeren over opbrengsten hiervan.

Toetsen op twee niveaus

In 2015 zijn onze dakpanklassen geëffectueerd en is toetsen op twee niveaus een onvermijdelijke realiteit. Zicht krijgen op het werkelijke niveau van de leerling om op grond daarvan de begeleiding vorm te geven is van zeer groot belang. Naast het vergelijken van toetsen en collegiale consultatie heeft training via het CPS plaatsgevonden.

Inspectiebezoek Atheneum

Op 1 oktober 2015 heeft de inspectie onze school bezocht voor de opleiding atheneum. Een bijzonder succesvol bezoek voor onze school. De inspectie was tevreden met de door de school ingezette ontwikkeling en ondersteunt deze dan ook nadrukkelijk. Zij concludeerden het volgende:

"Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdeling het basisarrangement toe, omdat zowel de opbrengsten (op de opbrengstenkaart 2016) als ook de kwaliteit van het onderwijsproces op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. Hiertoe wijkt de inspectie beredeneerd af van zijn beslisregels. De opbrengsten op de opbrengstenkaart 2015 zijn namelijk nog onvoldoende, maar de opbrengstenkaart 2016 geeft naar alle waarschijnlijkheid voldoende opbrengsten aan. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren".

Zij waren zelf onder de indruk over de mate van differentiatie op de RSG. Zij waardeerden de stappen die wij hebben gemaakt om onze atheneumleerlingen op maat te bedienen en illustreerden dit als volgt:

"De school is meer dan voorheen gericht op het creëren van een vwo-cultuur. Het uitdagen van de sterkere vwo-leerling komt vooral tot uitdrukking via het differentiëren, wat heel duidelijk een speerpunt van de school is en waarvoor draagvlak onder de docenten is. Een aantal docenten past ook deze complexe vaardigheden al toe; zij gaan om met verschillen tussen leerlingen door te differentiëren, zowel in instructie als met verwerkingsopdrachten".

9 didactische strategieën	Percentage winst
Identificeren van overeenkomsten en verschillen	.45
Samenvatten en notities maken	.34
Inspanningen bevestigen en erkenning geven	.29
Huiswerk en oefening	.28
Non-verbale representatie	.27
Coöperatief leren	.27
Doelen stellen en feedback geven	.23
Vragen formuleren en hypothesen testen	.23
Vragen stellen om voorkennis te activeren, leerstof georganiseerd aanbieden	.22

Zomerschool Apeldoorn

In het op leeftijd geordende leerstofjaarlagen-klassensysteem van de RSG volgen alle leerlingen binnen een school in hetzelfde tempo hetzelfde onderwijsprogramma. Elk jaar wordt er een harde knip gemaakt in juni. De leerling die teveel vertraging heeft moet een heel jaar overdoen. In een aantal gevallen is dit een verstandige keuze. Voor andere leerlingen mogelijk niet: leerlingen die een betrekkelijk kleine lacune hebben in kennis en vaardigheden, en leerlingen die met iets meer inspanning het schooljaar wel zouden hebben gehaald.

Blijven zitten leidt voor deze leerlingen tot onnodige schoolvertraging, tot verveling en demotivatie. De zomerschool geeft deze leerlingen een goede kans om alsnog over te gaan en om gemotiveerd de schoolcarrière te vervolgen. In 2015 hebben drie leerlingen van de RSG succesvol de zomerschool in het gymnasium in Apeldoorn doorlopen.

Taal en rekenen

De RSG biedt reken- en taalonderwijs binnen alle niveaus in de school aan, door middel van didactisch onderhoud, ondersteuning (remediering) en door middel van integratie van reken- en taalelementen binnen alle vakken. Voor taal is ook in 2015 gekozen om gericht aandacht te besteden aan de schrijf- en leesvaardigheid van onze leerlingen. Daarnaast worden onafhankelijke toetsen ingezet om de voortgang van de leerlingen objectief te kunnen volgen. Het rekenbeleid heeft de afgelopen jaren duidelijk gestalte gekregen. In de onderbouw vmbo wordt rekenen als vak gegeven om onderhoud te realiseren. In de bovenbouw vmbo wordt gewerkt met een digitaal rekenprogramma. Voor de leerlingen atheneum, havo en mavo zijn er extra hulplessen en kunnen de leerlingen zelfstandig werken met een individuele digitale methode. Er is een rekencoördinator die het beleid vormgeeft, de rekensectie aanstuurt en in kaart brengt hoe de vorderingen zijn van de leerlingen. Alle leerlingen in de voorexamenklassen hebben deelgenomen aan de rekentoetsen. De rekentoets wordt digitaal geëxamineerd en wordt in het voorlaatste en laatste jaar worden afgenomen. De komende jaren wordt rekenen aangeboden maar telt de rekentoets tot onze tevredenheid alleen mee in de zak/slaagregeling voor het Atheneum. Het VMBO en Havo zijn hier vooralsnog de komende tijd van ontslagen.

Burgerschap en sociale integratie

Het in 2011 ingezet beleid van de RSG is ook in 2015 gecontinueerd. Het is van belang dat leerlingen zich bewust zijn van de samenleving om hun heen en daar ook een steentje aan willen bijdragen. Betrokkenheid bij de ander is een mooie boodschap, maar lastig te realiseren in onze individualistische samenleving. Vanuit haar maatschappelijke betrokkenheid kiest de RSG ervoor de maatschappelijke stage blijvend te continueren en te bekostigen uit eigen middelen. Het curriculum van de RSG biedt meer dan voldoende mogelijkheden voor buitenschools leren in de vorm van excursies, dag stages, bedrijfsbezoeken, maatschappelijke stages, arbeidsoriëntatie, beroepsoriëntaties en buitenlandse stages. De al ingezette arbeidsoriëntatie binnen de kader- en basisberoepsgerichte leerweg hebben hun eigen plaats verworven. De leerlingen die na de mavo naar het MBO gaan, doen een arbeidsoriëntatie in leerjaar 4. Vanzelfsprekend is en blijft de RSG betrokken bij vele lokale en regionale activiteiten zoals:

- Debattenwedstrijd voor het openbaar onderwijs (samen met de openbare basisscholen uit de gemeenten Epe en Heerde)
- Uitwisselingen met de partnergemeente Gronau (D),
- De 4 mei herdenking
- Midnight Politics
- Week van de techniek met het basisonderwijs
- Samenwerking met buurtcoaches en Koppel
- Samenwerking met bedrijvenkring/rotary

Gezonde school

Al jaren is binnen de RSG aandacht aan het thema de gezonde school. In het verleden zijn incidentele activiteiten ontwikkeld die niet zijn omgezet naar structurele door de school gedragen gezondheids-activiteiten. Dit laat echter onverlet het belang om de RSG om te toveren tot een "gezonde school" op basis van het volgende doel:

*"Het **bewustmaken** van de leerlingen (en personeel) van het grote belang van een bewuste en gezonde leefstijl en daar met concrete acties op ondernemen om daarmee lichamelijke en geestelijke klachten (zoals obesitas) te beïnvloeden"*

"De innovatieambitie is om enerzijds de verschillende beleidslijnen van de RSG N.O-Veluwe, de gemeente en de bevindingen uit het Emovo onderzoek te verenigen in een integraal beleid en een integrale aanpak. Structurele aandacht voor een gezonde en actieve leefstijl is een voorwaarde voor het borgen van effecten op de lange termijn. De RSG N.O-Veluwe zou samen met de gemeente en GGD doormiddel van het vierjaarlijks Emovo onderzoek kunnen meten wat de effecten zijn geweest van het gevoerde beleid (Preusterink 2013).

De RSG wil gezond zijn op drie domeinen te weten:

- *Sport en bewegen*
- *Voeding*
- *Roken, alcohol en drugs*

Het proces om op deze drie domeinen werkelijk te groeien en te verbeteren is gekozen voor de methodiek van structurele doorgaande beïnvloeding. De gedachte is structureel activiteiten te ontwikkelen op verschillende plaatsen en delen van de school. Zodat een ieder zich meer en meer verbindt aan het bovenstaande doel om van de RSG een gezonde school te maken binnen de termijn van 5 jaar. Wat betreft de prioritering zal de komende jaren vooral de nadruk worden gelegd op de elementen sport & bewegen en voeding.

Met betrekking tot het domein roken, alcohol en drugs is in een eerder stadium beleid ontwikkeld in samenwerking met Tactus ten aanzien van alcohol en drugs. Het is niet de ambitie van de RSG om een volledig rookvrije school te worden. Wij kiezen hiervoor om de overlast voor de wijk en de omgeving van de school zoveel mogelijk te beperken, om oudere leerlingen (vanaf leerjaar 3) een zeer klein deel van het plein aan te bieden om te kunnen roken. In deze is voor ons de afweging lokaal betrokken van grotere importantie dan het probleem van onze rokers buiten het schoolplein te verplaatsen. We erkennen dat we daarmee niet in aanmerking zullen komen voor het deelcertificaat roken, alcohol en drugs, maar accepteren deze gegevenheid.

Voor wat betreft de thema's sport & bewegen en voeding heeft de RSG in 2015 het Vignet "gezonde school" verworven.

Intensieve begeleiding

Ambities:

- *De RSG ontwikkelt binnen haar reguliere setting als school voor voortgezet onderwijs een onderwijsarrangement dat zoveel mogelijk tegemoet komt aan de pedagogische en didactische vragen die de "wet op passend onderwijs", de individualisering van leerroutes (maatwerk) en de vraag om ruimte voor excellentie (talenthonoring) aan ons stelt.*
- *Het bestuur neemt haar verantwoordelijkheid die leerlingen die niet binnen een reguliere setting plaatsbaar zijn, door te plaatsen naar een voor de leerling passende onderwijsleeromgeving binnen het samenwerkingsverband.*
- *De RSG zal als brede school de komende 5 jaar worden uitgedaagd de grenzen van haar onderwijsmodel te zoeken om maatwerk te leveren met betrekking tot excellentie versus passend onderwijs.*
- *Onderwijs op maat en erkenning van verschillen realiseren vereist van ons, flexibiliteit en creativiteit. We gaan op zoek naar slimme en intelligente, eigentijdse, maar vooral ook bij de school passende organisatievormen*

Inleiding

Uit het onderzoek naar excellente scholen blijkt dat alle scholen zich onderscheiden door een intensieve begeleiding. De RSG wil leerlingen kansen bieden, dit betekent tegelijkertijd een intensieve begeleiding. Deze begeleiding beoogt de leerlingen te helpen hun schoolcarrière op een goede en effectieve wijze te doorlopen. Daarbij gaat het erom leerlingen zo snel mogelijk op de juiste plaats terecht te laten komen (tweejarige brugperiode), hen te helpen bij het maken van keuzes op allerlei niveaus en hen te helpen resultaten te behalen die passen bij hun mogelijkheden en bij de opleiding waarin ze zijn terechtgekomen. Bovendien behoort een goede begeleiding leerlingen te geleiden naar een steeds grotere mate van zelfstandigheid. Een model dat de leerling toe leidt tot meer zelfstandigheid en dat helpt bij het maken van bewuste keuzes is het model van mentor naar tutor naar peer-to-peer. De ambitie om iedere leerling-groep passende/intensieve begeleiding gericht op zelfstandigheid te bieden geldt voor alle leerlingen op de RSG. Binnen het Atheneum/Havo ligt uiteindelijk de focus op tutoraat en peer tot peercoaching. Omdat dit laatste meer en meer zal plaatsvinden binnen het vervolgonderwijs (MBO), ligt de focus binnen het 4 jarige VMBO vooral op een intensief mentoraat.

Het realiseren van een krachtige begeleidingsomgeving heeft in 2015 verder vorm gekregen. Niet alleen de hiervoor genoemde datasturing, maar de ook de leerling en ouder evaluaties worden met de mentoren en docenten gedeeld.

In 2015 heeft de begeleiding op verschillende wijzen vorm gekregen:

- Passend onderwijs en handelingsgericht werken
- Eenduidige Les Structuur (ELS) voor onder- en bovenbouw VMBO.
- Invoeren van leerlingprofielen bij de advisering van leerlingen voor een opleiding
- Datasturing op resultaten en begeleiding
- Ondersteuningsplan per klas
- Loopbaan leren

Bovenstaande is in 2015 geëffectueerd in concrete activiteiten en acties op basis van de projecten welke in 2014 zijn geformuleerd.

Passend onderwijs en Handelingsgericht werken

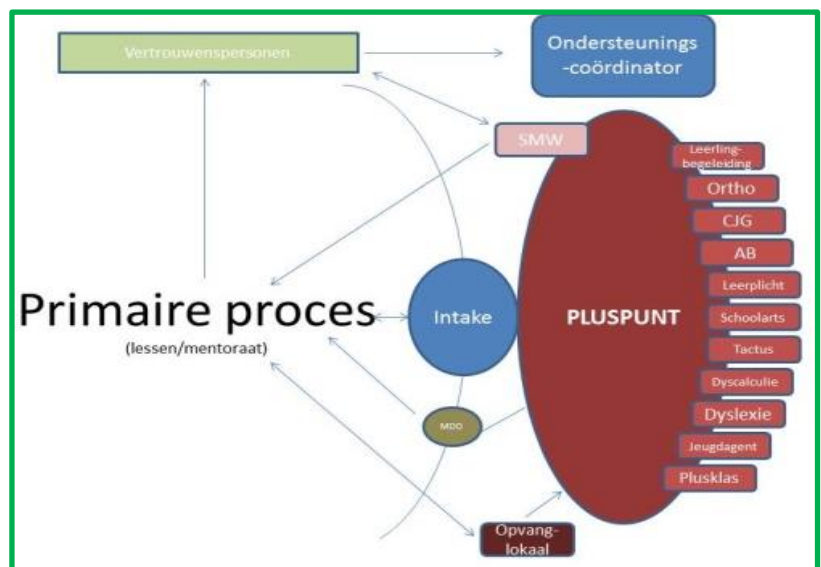
De RSG is aangesloten bij het samenwerkingsverband 2505 te weten Apeldoorn e.o. Voor bestuurlijke vormgeving van het samenwerkingsverband is gekozen voor een coöperatieve vereniging. Binnen de vereniging fungeren de bestuurders als algemene ledenvergadering en hebben zij vanuit de betrokken schoolleiders een bestuur voor het samenwerkingsverband geïnstalleerd. De RSG is een actieve partner in het samenwerkingsverband en levert de voorzitter van de algemene ledenvergadering.

In 2015 zijn de contacten geïntensiveerd met het Centrum voor Jeugd en Gezin, het speciaal onderwijs, de stichting Koppel, het primair onderwijs en de gemeente Epe (regierol). Bovenstaande komt samen in het schooleigen ondersteuningsplan dat in een 2015 volledig met instemming van de MR gecontinueerd. Dit ondersteuningsplan is gefundeerd op de uitgangspunten van het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband 2505. Binnen het ondersteuningsplan is veel ruimte gegeven aan de professionals van het zogenaamde expertiseteam "het Pluspunt"

(zie schema). In het Pluspunt verenigen wij de binnen de school beschikbare expertise op orthopedagogisch en didactisch gebied. Het Pluspunt fungeert als vraagbaak en coach voor de docenten en mentoren en neemt deze rol steeds meer op.

In het voorjaar 2013 is de pijnlijke beslissing genomen het bestaande samenwerkingsverband (SLAR) af te bouwen. De onderwijslesplaats bij de zogenaamde tussenvoorziening OSCAR te Apeldoorn is in 2015 gesloten. De leerlingen van OSCAR zijn in het regulier onderwijs geplaatst.

De sluiting van OSCAR in 2015 heeft geresulteerd met het overnemen van een deel van het personeel (5 collega's) en de resterende inventaris. De schakelvoorziening van het nieuwe Samenwerkingsverband is tegelijkertijd met de sluiting van OSCAR opgestart.

ELS

In het VMBO is gekozen voor de zogenaamde eenduidige lesstructuur. Om de leeromgeving van de leerlingen te structureren is gekozen voor een eenduidige lesaanpak. De lessen starten met een stukje lezen om vanuit een basisrust te starten met een korte instructie en een gedifferentieerde verwerking. De teams hebben er voor gekozen met een gedeelde aanpak te werken, zodat de verwachtingen van de leerlingen en de personeelsleden hetzelfde zijn. Deze aanpak leidt creëert voor de leerlingen een overzichtelijk pedagogische klimaat. Vanuit deze stabiele leeromgeving wordt stap voor stap gewerkt aan interne niveau en tempo-differentiatie.

Leerlingprofielen

In samenwerking met het basisonderwijs, collega's en ouders zijn leerlingprofielen ontwikkeld. De profielen worden gebruikt om de leerlingen naast hun cijfermatige vooruitgang nauwgezet in hun ontwikkeling en mogelijkheden te kunnen volgen op basis van de ingeschatte mogelijkheden. Tijdens de rapportvergaderingen wordt op basis van het leerlingprofiel een inschatting gemaakt over de verwachte mogelijkheden van de leerling. In 2014 zijn de profielen breed in de school ingevoerd en fungeren als een waardevol waarderingskader voor de leerlingen.

Ondersteuningsplan per klas in het VMBO

Gewerkt wordt er met een ondersteuningsplan per klas. De mentor wordt hierbij vanaf 2015 ondersteund door een onderwijsassistent, die biedt de mentor de mogelijkheid in gesprek te gaan met leerlingen en het proces in de klas, kan stimuleren, volgen en monitoren. De rol van de onderwijsassistent is vooral gericht op het zorgdragen van een

goede en prettige werksfeer in de les. Naast deze ontwikkeling hebben we nadrukkelijk geïnvesteerd in de kwaliteit van de begeleiding in het mentoraat in de vorm van gesprekstechnieken en coaching vaardigheden.

Loopbaanleren (LOB)

Voor de leerlingen in de onderbouw van het VMBO (leerjaar 1 & 2) worden LOB-lessen aangeboden. De leerlingen leren op deze wijze gestructureerd kiezen voor een voor hen passend vervolgprogramma in de bovenbouw van het VMBO. In de bovenbouw van het VMBO is via het programma Dienstverlening en Producten gekozen voor uitstel beroepskeuze. In leerjaar 3 kiezen de leerlingen binnen het VMBO de verschillende programma's losse modules op basis van hun interesse en een verdiepende reflectie in een persoonlijk gesprek. In leerjaar drie kunnen de leerlingen kiezen uit programma-onderdelen vanuit zorg & welzijn, recreatie & toerisme, outdoor & leisure, houttechnieken, metaaltechnieken. Een nieuwe vorm van begeleiding vindt plaats binnen het geheel van de school. Niet meer de decaan al expert van studie en beroep, maar de mentor als begeleider/coacht bij het maken van een zorgvuldige studie/beroepskeuze. Hiervoor hebben alle collega's trainingen gevolgd, waarbij oplossingsgerichte gesprekstechnieken en een specifieke coachingmethodiek (TROA) centraal stonden. De mentoren fungeren als spil in de school wat betreft de begeleiding van de studie- en beroepskeuze van de leerling op basis van "goede en open gesprek".

Onderwijs op Maat

Ambities:

- Het onderwijsaanbod van de RSG is naast het door de overheid geformuleerd aanbod in vakken verrijkt met ambitieuze profileringsprogramma's binnen verschillende afdelingen in de school. Een leercultuur waar excellentieverschillen erkend worden en de leerlingen op basis van hun individuele kwaliteiten kunnen werken aan hun persoonlijke groei.
- De RSG biedt een breed inter- en intrasectoraal onderwijsprogramma aan, waarbinnen de leerlingen de tijd en ruimte hebben om te komen tot een verantwoord uitstel van de beroepskeuze.
- De RSG biedt leerlingen de mogelijkheid tot stapelen van opleidingen. De leerling krijgt daarmee de mogelijkheid voor een hoger en/of meer passend opleidingsprofiel te kiezen.
- De RSG gaat voor twee. De leerling wordt de mogelijkheid geboden tot temporisering van zijn/haar opleidingsniveau binnen het brede aanbod van de school (van basis naar kader, van kader naar mavo, van mavo naar havo en van havo naar atheneum)

Inleiding

Om de talenten van de leerlingen via maatwerk te realiseren is het allereerst noodzakelijk om in beeld te brengen welke algemene competenties voor leerlingen van belang zijn. Belangrijke competenties, die voor een groot deel overeenkomen met de hiernaast genoemde 21st Century skills:

- Onderzoeken
- initiatief nemen
- Eigen talenten herkennen, verkennen en erkennen
- Samenwerken
- Communiceren
- Presenteren
- Reflecteren

Het is essentieel dat aan al deze competenties gedurende de schoolopleiding wordt gewerkt. Dit kan alleen systemisch. Met andere woorden: als je aan een competentie werkt, werk je vaak automatisch ook aan een andere. De competenties zijn dan ook niet uitsluitend van elkaar aan te bieden, ze staan altijd met elkaar in verbinding. Focussen op een bepaalde competentie tijdens een periode in de opleiding kan natuurlijk wel en helpt om de leerling zich hiervan meer bewust te maken. Op grond van deze competenties staan we als school voor de uitdaging onze onderwijsprogramma's gezamenlijk te ontwikkelen, vorm te geven en uit te voeren. In vaklessen worden leerlingen aangesproken op allerlei kanten van hun talent. Daarbij kan het gaan om bovenstaande competenties, maar ook om zaken als nauwkeurigheid, snelheid, abstract denken, memoriseren, het toepassen van regels, leesvaardigheid, enz. Het is essentieel dat in vaklessen recht gedaan wordt aan de verschillen tussen leerlingen, en het is dus ook essentieel dat leerlingen zich bewust zijn van hun talent bij elk vakgebied.

© H. Slooter, L. M. R. Broeder, F. van Lier

Bovenstaand beleid is in 2015 concreet vertaald in verschillende concrete activiteiten in de school te weten:

Maatwerk met de i-Pad

In de onderbouw van het AVO wordt gewerkt met een begeleidingsblok van twee lesuren in het rooster (2x per week). Dit betekent dat de leerlingen het 1ste lesuur contacttijd krijgen in de vorm van een klassikale les. In het 2de lesuur maken de leerlingen op basis van een door hunzelf geformuleerde vraag de keuze om bij een bepaalde docent of vak aan te sluiten, waar de vraag kan worden opgelost. In dit 2de uur gaat de docent gericht in op de vragen die bij de leerlingen leven. Dit vindt plaats in overzichtelijke groepen. Leerlingen leren hiermee regie te nemen voor het eigen leren, door in beeld te krijgen wat er nu precies zo moeilijk is aan het stukje lesstof. Het werken met een i-Pad is hieraan dienstbaar. Het ondersteunt het proces van vraag formulering en de beschikbaarheid van alle boeken op 1 device.

Tweejarige brugperiode

Om leerlingen meer de kans te bieden het onderste uit de kan te halen is in 2015 gekozen voor een tweejarige brugperiode. De leerlingen krijgen tijdens onze brugperiode, welke in dakpannen is georganiseerd, de ruimte om te laten zien wat ze in huis hebben. Juist onze tweejarige brug kent als ambitie leerlingen te stimuleren op te stromen naar een hoger niveau. Dit betekent dat in deze klassen wordt getoetst op twee niveaus, zodat in de dakpanklas iedere leerling tot zijn/haar recht komt en wordt gewaardeerd op zijn/haar verwacht niveau. De methodiek RTTI biedt hiertoe goede en praktische handvaten.

Profilingsprogramma's in de onderbouw

Binnen de onderbouw van het algemeen vormend onderwijs hebben we in 2014 onze talentenprogramma in leerjaar 1 en nu ook in 2 gecontinueerd. De thema's die hierbij aan de orde worden gesteld zijn: koken en verzorgen, opsporingstechnieken, robotica, film en media. Deze programma's worden op basis van voorkeuren van leerlingen aangeboden om hen uit te dagen op hun specifieke talent. De reacties zijn enthousiast, bij leerlingen én docenten.

Studiewijzers

Om systematisch aandacht te besteden aan de bovengenoemde competenties wordt in de bovenbouw van Mavo, Havo en Atheneum strikt gewerkt met zogenaamde studieplanners/wijzers in Magister.

Leerlingen zien in Magister welk onderdeel van de leerstof in welke periode aan de orde wordt gesteld en wat zij er aan kunnen doen om de leerstof eigen te maken. Daarmee wordt de inhoud van het vak transparant en docentonafhankelijk. Hiermee worden leerlingen gestimuleerd zelfstandig regie te nemen op hen leerproces en daarin ook afgewogen keuzen te maken. Langs deze weg wordt aandacht besteed aan vaardigheden zoals reflecteren, initiatief nemen en samenwerken. Juist deze aanpak doet een concreet appél bij de leerling op het erkennen en verkennen van het eigen talent.

Sportklas Havo/mavo

In 2015 zijn we gestart met de voorbereiding en werving van de sportklas Havo/Mavo, naast onze sportklassen in het VMBO. Deze sportklas kent een eigen didactische/pedagogische benadering en lessentabel. Vandaag de sportklas wordt aansluiting gezocht bij de bovenbouwprogramma's zoals LO2 en Bewegen Sport en Maatschappij. Het sportgerelateerd curriculum biedt leerlingen bij de keuze van vervolgopleidingen extra kansen (bijv. lerarenopleiding, defensie, welzijn).

Kernvakkenregeling

Vanaf leerjaar vier atheneum werken de leerlingen aan de hand van de kernvakkenregeling voor een deel van de tijd zelfstandig onder begeleiding van een docent. De kernvakken hebben een lesuur ingeleverd om de leerlingen individueel te begeleiden en waar mogelijk te verdieping en/of verbreding aan te bieden.

Programma bovenbouw VMBO

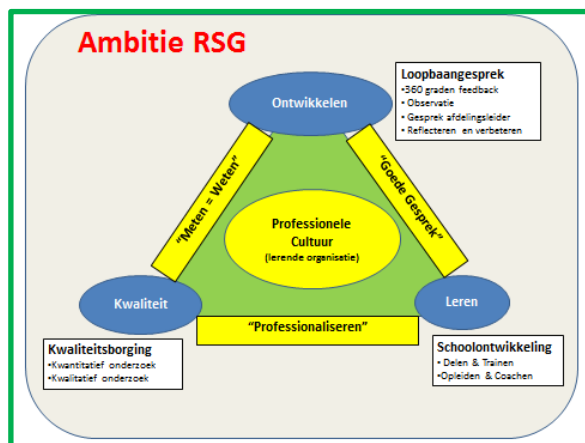
In 2015 is gekozen om leerjaar drie aan te bieden in de vorm van modules rondom een thema. Leerlingen in het VMBO gebruiken dit schooljaar om een zorgvuldige afweging te maken met betrekking tot hun interesse en toekomstig beroep. In leerjaar 3 kiezen de leerlingen iedere 6 weken voor een thema zoals bijvoorbeeld: outdoor en adventure, pretpark, speelgoedmeubels, fietstechniek, sanitairtechniek, boren in steen, de basisschool, als je haar maar goed zit en facilitair bedrijf. In leerjaar 4 kiezen de leerlingen voor twee varianten binnen het intersectorale aanbod te weten dienstverlening en commercie of techniek en commercie. De vertaling van deze programma's vindt binnen de RSG plaats in de drie talentstromen te weten; recreatie & toerisme, zorg & welzijn en techniek.

Datasturing

Op grond van het de mogelijkheden welke het Magistermanagementsysteem kijken we vanaf 2015 een spade dieper naar de resultaten van onze leerlingen. Niet alleen het cijfer van het moment telt, maar ook het periode gemiddelde van de klas wordt meegewogen in vergelijking tot de prestaties van de individuele leerling. Langs deze weg krijgen we een veel krachtiger beeld over de prestaties van de leerling over een langere periode bij de verschillende vakken en kan op grond daarvan leerling en ouders gerichter worden geadviseerd met betrekking tot vervolgstappen op onze school en de eventuele kansen voor de leerling voor een passende vervolgopleiding.

Stapelen van opleidingen

De belemmeringen voor leerling voor opstroom van basis naar kader van kader naar Mavo van Mavo naar Havo en van Havo naar Atheneum worden zoveel mogelijk weggehaald om "laatbloeiërs" een kans te bieden om op te stromen naar een hoger niveau. Dit kan echter pas plaatsvinden als door de school een zorgvuldig advies op basis van het profiel is gemaakt waarbij een inschatting wordt gedaan over de mate van succes tot het behalen van het hogere diploma. Sommige kinderen maken deze afweging na het behalen van hun diploma.

2.4.4 Ambities met betrekking tot personeel en middelen

Inleiding

De verantwoordelijkheid van de professionele loopbaanontwikkeling ligt bij de docent/collega. Hij/zij is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen professionele ontwikkeling en het nemen van professionele ruimte. Door middel van de jaarlijkse loopbaangesprekken met de leidinggevende komen de (persoonlijke/loopbaan) ontwikkelingsvragen naar voren en wordt steeds weer gezocht naar

Professionele ruimte

Het is de ruimte voor de leraar om (binnen een professionele organisatie) zijn *expertise* te benutten ten gunste van *onderwijskwaliteit*. Het gaat dan om de ruimte om te *beslissen* over de *onderwijsinhoud*, de *onderwijsinrichting* (didactisch, pedagogisch en organisatorisch) en de *professionele ontwikkeling*.

passende interventies (in de vorm van scholing, coaching, etc.) om professionele groei te realiseren. Zowel op school, als op afdelingsniveau gelden als kader de speerpunten van beleid geformuleerd in het strategisch beleidsplan en de daarvan ontleende plannen binnen de verschillende afdelingen. Er vindt een continue pendel plaats tussen de individuele professionele ruimte en de ontwikkeling van de organisatie. In 2015 zijn deze gesprekken gemeengoed geworden en leveren zij interessante informatie op met betrekking tot de individuele professionele ontwikkeling en de bijdrage van de collega aan de organisatie. De leidinggevende heeft hierin een essentiële, vragende en waar nodig faciliterende rol. Hij monitort de kwaliteit van het onderwijs van de betreffende collega en volgt zijn/haar ontwikkeling tijdens de lessen, geeft daarop feedback en stelt samen een professionaliseringstraject op. Als wij als school de leerlingen uitdagen regie te nemen op hun eigen leerproces,

dan geldt dat minimaal ook voor de docent die hem/haar lesgeeft en voor de leidinggevende die de docent aanstuurt.

Professionele ruimte op 3 dimensies

- **Betrokkenheid en zeggenschap** bij het onderwijsbeleid;
- **Samenwerking en dialoog** rondom onderwijsvoorbereiding en -uitvoering;
- **Balans** tussen verantwoordelijkheid dragen en verantwoording afleggen.

Aanpak professionele ruimte RSG

Loopbaangesprekken

Persoonlijke ontwikkeling

Drie vragen centraal

- Waar sta je nu
- Waar naar op weg
- Wat is jouw bijdrage aan de school
- Evt. 360 graden, en
- Zelfevaluatie
- Persoonlijk SWOT

Projectgroepen

Schoolontwikkeling

Projectteams aan de slag met:

- Bandbreedte onderbouw
- Differentiatie in de les
- Meesterproef
- Mentoraat
- Atheneumteam
- Tweetalig Atheneum

Vakopleidingsplan

Vakinhoud

Secies ingesprek over:

Vakopleidingsplan

- Onderwijsinhoud
- Methode
- Doelen
- Didaktiek
- Pedagogiek
- Toetsing
- Evaluatie en borging

Vormgeving en organisatie

➤ De OOG

In 2015 is de onderwijsontwikkelgroep opgestart. Een groep die bestaat uit de zogenaamde projectleiders van de verschillende projecten die binnen de school plaatsvinden. De OOG fungeert als een ontmoetingsplek vanuit de verschillende ontwikkelingen in de school. De groep bereidt met elkaar de studiedagen voor. Zij bepalen het thema en doen een voorstel voor verschillende activiteiten en workshops.

➤ studiedagen

Op basis van de visie geformuleerd in het Strategisch Beleidsplan worden door de OOG studiedagen ingepland. Op deze dagen gaat het niet om de individuele ontwikkeling van de collega, maar om brede schoolontwikkeling. In 2015 is uitgebreid stilgestaan bij de thema's interne differentiatie en de sectie.

➤ **Sectie en afdelingswerkmiddagen**

Voor de secties en de afdelingen wordt structureel via werkmiddagen tijd vrijgemaakt voor overleg over het vakopleidingsplan en de verschillende projecten in de school. In 2015 hebben veel secties geïnvesteerd in sectiewerkmiddagen aan de realisatie van het vakopleidingsplannen van alle opleidingen. Een aantal secties heeft er daarnaast voor gekozen om te komen tot een bijgesteld onderwijsprogramma bijvoorbeeld onder inzet van i-Pads en de keuze voor een nieuwe methode. Sommige secties kiezen voor een extra scholing of studiedag. Het vakopleidingsplan geldt als een instrument om het gesprek in de sectie te richten met betrekking tot de vakinhoud/doelen, de passende didactiek/pedagogiek en toetsingsvorm.

➤ **Project en ontwikkelteams**

Binnen de school zijn project/ontwikkel-teams geformeerd om onderwijsontwikkeling tot stand te brengen. In deze projectteams gaan leerkrachten aan de slag met een thema binnen de school en soms in een afdeling. De volgende projectteams zijn met elkaar aan de slag: bovenbouw Atheneum, bovenbouw Mavo, bovenbouw Havo, interne differentiatie, begeleidingsband in de onderbouw AVO, Dienstverlening en producten, collegiale maatjes, ELS & handelingsgericht werken.

➤ **Versterking loopbaangesprekken**

Een loopbaangesprek is een jaarlijks terugkomend gepland gesprek waarbij de persoonlijke professionele ontwikkeling en het functioneren van de collega wordt besproken tussen de leidinggevende en het personeelslid. Centraal in het gesprek staat het in beeld brengen van de huidige stand van zaken met betrekking tot de professionele ontwikkeling, de bijdrage aan de ontwikkeling van de organisatie en de persoonlijke professionele ambities van de collega. Een professioneel gesprek dat er toe moet leiden om tot een goede match te komen tussen de persoonlijke ontwikkelingen/ambities en de ontwikkelingsvragen van de organisatie. Het loopbaangesprek is een toekomstgericht gesprek. Iedere afdelingsleider voert minimaal één keer per jaar dit gesprek met iedere collega om de professionele ontwikkeling van de collega te volgen. Het loopbaangesprek is een formeel gesprek en kent drie fasen:

a. Voorbereiding

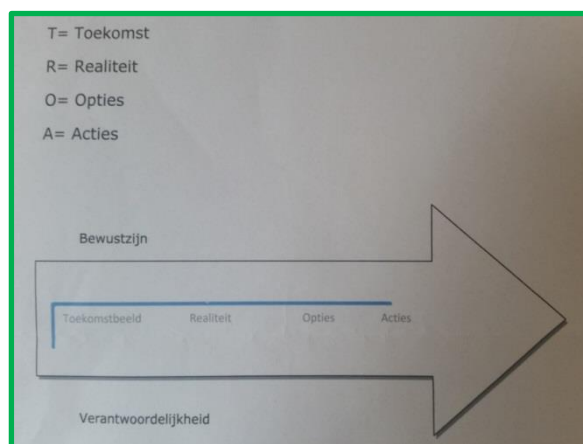
De voorbereiding vindt plaats door de afdelingsleider en de collega. Voor de collega's is hiervoor een format ontwikkeld. Als een collega voor de voorbereiding behoefte heeft aan extra informatie in de verbinding stellen met de personeelsconsulente. Deze is uitstekend op de hoogte van mogelijkheden van externe reflectie, persoonlijke SWOT, leerlingevaluatie, etc.

b. Uitvoering

Tijdens het gesprek staat de inbreng van het personeelslid centraal, de afdelingsleider zal via open vragen, verheldering en verdieping richting proberen te geven aan de voortgang van het gesprek en gedachten, ideeën en opinies proberen te vangen.

c. Afronding

De uitkomsten van het gesprek worden vanuit het perspectief van groei door beiden (afdelingsleider en collega) vastgelegd. Ook hiervoor wordt een vast format gebruikt en dit format wordt na vaststelling en ondertekening van en door beiden aan het personeelsdossier toegevoegd.

➤ Netwerkbeheer

Het beheer van het netwerk is uitbesteed (outsourcing). Het beheer van het netwerk is te kwetsbaar om bij één systeembeheerder te beleggen. Er is gekozen deze service extern in te kopen, zodat het functioneren van het netwerk ten allen tijde stabiel is en blijft, en directe ondersteuning bij uitval plaatsvindt.

➤ ICT-servicepunt

Voor het ICT-servicedesk en ondersteuning van de docenten wordt van 2015 bij eenvoudige vragen gebruik gemaakt van studenten niveau 2 en 4 van Deltion/Aventus die stage lopen bij systeembeheer.

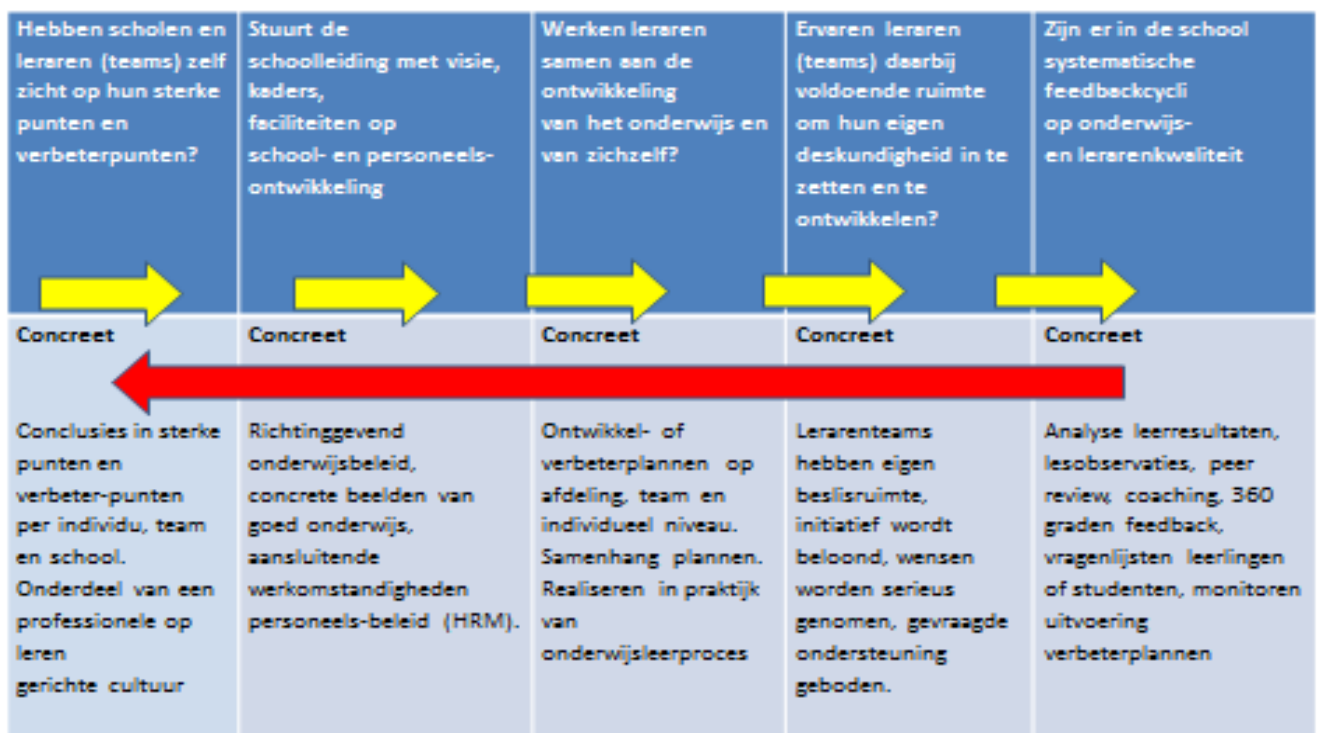
➤ Begeleiding i-Padklassen

Vanuit systeembeheer vindt monitoring plaats op het i-Pad project in de onderbouw. Systeembeheer draagt in samenwerking met van Dijk (Tablet 4You) zorg voor een adequaat gebruik van de i-Pad in de lessen en het uploaden van functionele applicaties.

➤ Portals

In 2015 zijn we gestart om verschillende portals voor verschillende gebruikers in Office 365 in te richten. We denken daarbij aan portals voor personeel, leerlingen, ouders en stakeholders. De website zal hierdoor veel meer fungeren als een externe informatiebron. De Portals fungeren als communicatieinstrument tussen en onder de verschillende doelgroepen in de school

Kwaliteitscyclus professionalisering en schoolontwikkeling

2.4.5 Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg

➤ Intern

De RSG N.O. Veluwe draagt zorg voor een permanent kwaliteits- en verantwoordingsdossier. Daarin worden periodiek de rapportages van alle indicatoren met een zekere regelmaat ververst, opdat steeds een zo actueel mogelijke doorsnede van de relevante meet- en stuurgegevens beschikbaar is voor inspectie, bestuur, directie en andere belanghebbenden. Uiteraard wordt in dit dossier een belangrijke plaats ingeruimd voor de monitoringsgegevens van het project Vensters voor Verantwoording.

In dit dossier monitoren we in ieder geval:

- de beschikbare gegevens voor beleidsvorming, interne en externe verantwoording (bijv. inspectiebezoek)
- piekbelasting voor de organisatie
- eenvoudige dwarsdoorsneden leverbaar (t.b.v. jaarverslagen, meerjarenoverzichten)
- systematische interne controle (kwaliteitszorg en beleidsvoorbereiding)
- monitoring van beleidsinitiatieven

➤ Extern

Het schoolleven heeft het lesrooster als vanzelfsprekende basis. Daarnaast is er een groot scala aan buiten-les-activiteiten die een verrijking voor het schoolleven vormen en waarvoor ook buiten de school ruime aandacht bestaat. De school probeert zoveel mogelijk over deze zaken te communiceren en te publiceren. De schoolwebsite toont zeer regelmatig de fotoreportages van diverse evenementen.

➤ Zichtbare kwaliteitszorginterventies

Kwaliteitszorg en kwaliteitsmeting zijn volop in ontwikkeling, de volgende instrumenten zijn in 2015 hiervoor gebruikt:

360 graden feedback

Docenten gebruiken een 360 graden-feedback-vragenlijst als zij een loopbaangesprek voeren met hun leidinggevende of in aanmerking willen komen voor een ander functieschaal in het kader van de functiemix.

Leerling feedback

Leerkrachten bevragen de leerlingen in het kader van loopbaangesprekken en functiemix naar hun ervaringen.

Evaluatie leerjaar 3

In het kader van Vensters voor verandering (zie ook de kengetallen voorafgaand) wordt jaarlijks een vragenlijst uitgezet bij de ouders en de leerlingen over de ervaringen met de RSG.

Ouderpanels

Binnen iedere afdeling is een ouderpanel actief, zij praten met de afdelingsleider over zaken als schoolregels, toetsweken en de kwaliteit van het onderwijs in het algemeen binnen de afdeling.

Enquête leerjaar 1.

Medio mei is een enquête afgenomen onder alle 1ste klas leerlingen en ouders, zoals al eerder in dit jaarverslag is gememoreerd.

Leerlingenraad als critical friend

Vanaf 2015 geldt de leerlingenraad als gesprekspartner van de rector met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs en de ruimte waarin het onderwijs wordt vormgegeven. Dit heeft geleid tot de inrichting van twee leerpleinen in nauwe samenwerking met de leerlingenraad.

2.4.6 Ontwikkelingen bij of in relatie tot verbonden partijen (waaronder samenwerkingsverbanden)

De RSG kent vele partners en heeft in 2015 met veel instellingen, bedrijven en scholen samengewerkt. Onderstaand een overzicht van samenwerkingspartners en de gezamenlijke activiteiten:

➤ Samenwerkingsverband Apeldoorn 2505

De rector / dagelijks bestuurder is actief als voorzitter van de algemene ledenvergadering van de coöperatieve vereniging van het samenwerkingsverband. Het bestuur van het samenwerkingsverband bestaat uit schoolleiders uit Apeldoorn. In 2015 heeft het samenwerkingsverband meer en meer vorm gekregen in operationele zin. Het loket onder leiding van de manager is ingericht en er zijn binnen het samenwerkingsverband afspraken gemaakt over de verwijzing van leerlingen. De schakelvoorziening bleek in 2015 maar beperkt gevuld. De meeste scholen van het samenwerkingsverband nemen hun zorgplicht zeer serieus. In oktober 2015 heeft een uitgebreide audit onder de scholen plaatsgevonden. Deze audit fungeert als input om de ondersteuningskwaliteiten van de scholen te monitoren en waar nodig te verbeteren. Daarnaast is binnen het samenwerkingsverband uitgebreid gesproken over het onderbrengen van de verschillende Ambelt locaties bij verschillende besturen in de regio. De uitdaging voor de komende jaren is en blijft gelegen in het opvangen van de vereveningsproblematiek door de uitstroom naar speciaal onderwijs zoveel te beperken en gefaciliteerd op te vangen in een reguliere setting. De herpositionering van de Ambelt neemt hier een belangrijke plaats in. Vooralsnog kan worden geconstateerd dat er sprake is van een terugloop van de leerlingen die worden geplaatst in het speciaal onderwijs. De eerste stappen zijn hiermee gezet.

SLAR

Het oorspronkelijke samenwerkingsverband Apeldoorn met daarbij de lesplaats OSCAR is in 2015 afgebouwd. De laatste groep leerlingen is in augustus 2015 ingestroomd in het regulier- en speciaal onderwijs. In juli 2015 is het gebouw van SLAR en OSCAR gesloten. De RSG heeft de inventaris van SLAR/OSCAR overgenomen. Daarnaast hebben bij de RSG 5 nieuwe collega's vanuit OSCAR/SLAR een nieuwe betrekking gevonden.

➤ **Bedrijvenkring Gemeente Epe**

De RSG is betrokken bij de bedrijvenkring Epe. De plaatsvervangend rector is lid van de bedrijvenkring en bezoekt de themabijeenkomsten. In oktober 2015 heeft overleg plaatsgevonden tussen de rector van de RSG en voorzitter van de bedrijvenkring om de mogelijkheid te onderzoeken tot een gezamenlijke activiteit.

➤ **Stichting Leergeld**

De RSG is een betrokken en actief lid van de stichting Leergeld. Bijeenkomsten vinden regelmatig op school plaats en de werkzaamheden van de stichting worden van harte in praktische en facilitaire zin ondersteund door de school als betrokken lokale partner.

➤ **Platform Techniek**

Ieder jaar vindt er bij de RSG een happening plaats vanuit het platform techniek Epe. In 2015 was dit een vervoermiddel voor de toekomst. De jury presentatie en de prijsuitreiking vindt jaarlijks plaats op de RSG in aanwezigheid van alle basisschool leerlingen, ouders en leerlingen van onze eigen school.

➤ **VSV-projecten binnen de RSG**

In samenwerking met het ROC Aventus wordt gewerkt aan het terugdringen van voortijdig schooluitval. De VSV middelen zijn ingezet om leerlingen met een specifieke hulpvraag waarbij de kans op schooluitval aanwezig is, te helpen met een passende maatwerkaanpak. Vanuit ons Pluspunt is dat ook voor 2015 vormgegeven. Via een persoonlijk programma op basis van het groepsleerkrachtmodel zijn voor potentiële thuiszitters programma's ontwikkeld en uitgevoerd.

➤ **Samenwerking met ROC Aventus, Landstede en ROC Deltion**

In 2015 heeft overleg plaatsgevonden met Aventus met betrekking tot automotive en Cleantech. Er is contact geweest om te komen tot afstemming van onderwijsprogramma's tussen het VMBO en het MBO. Dit heeft geleid tot concrete inhoudelijke programmatische afspraken. Met Deltion is jaarlijks overleg tussen de afdelingsleider VMBO en de afdeling techniek aldaar met betrekking tot de "skelterchallenge".

➤ **Samenwerking basisonderwijs Epe**

De RSG biedt in overleg met het basisonderwijs een zogenaamd plusprogramma aan. Leerlingen uit groep 7 en 8 met meer dan gemiddelde capaciteiten volgen pluslessen op de RSG. In 2015 waren dat er ruim 80. Deze pluslessen liggen op het gebied van: filosofie, natuur en scheikunde, Engels, etc... Met betrekking tot burgerschap wordt samen met de stichtingen Proo jaarlijks een scholierendebatfestival georganiseerd. In 2015 is de samenwerking met stichting Proo en OOO geïntensiveerd om een mogelijk junior college in Epe en in Zwolle te realiseren.

Vanuit de RSG en Proo zijn kwartiermakers benoemd om de mogelijkheden van een junior college in Epe te onderzoeken. In 2016 zal er naast de Pluslessen worden gezocht naar andere samenwerkingsvormen tussen primair en voortgezet onderwijs om de doorgaande leerlijn van PO naar VO te versterken.

De samenwerking met de Jenaplanschool 't Hoge Land school is in 2015 wederom voortgezet op het domein van ICT en het gezamenlijk realiseren van zonnepanelen op onze beide daken.

Met de Procon zijn concrete afspraken gemaakt in de verzorging van Engelse les door docenten van de RSG op de Proconscholen. Dit vindt plaats vanuit de gedachte dat daarmee de kwaliteit van de Engelse les verhoogd wordt.

Door beide partijen wordt deze activiteit bijzonder gewaardeerd.

➤ **Veluws Onderwijs Verband samen met PO en VO Apeldoorn**

In 2015 heeft in oktober een grote conferentie plaatsgevonden op de RSG namens het VOV. De bekende Amerikaanse onderwijskundige Yong Zhao heeft een zeer inspirerende masterclass gegeven voor een van ongeveer 80 mensen in de Springkoele van de RSG.

Daarnaast hebben we in het kader van onze samenwerking lezingen en presentaties bijgewoond over vormen eigentijds onderwijs op de verschillende betrokken scholen. Zoals bijvoorbeeld een bijeenkomst bij het Gymnasium Apeldoorn over het thema "Bring Your Own Device" en een masterclass op de RSG Slingerbos in Harderwijk onder leiding van Pasi Sahlberg.

➤ **Samenwerking met het hoger onderwijs (Windesheim)**

De samenwerking met Windesheim heeft zich in 2015 gecentreerd op twee thema's. Het eerste thema is het opleiden van leerkrachten. In 2015 hebben meer dan 45 studenten van Windesheim de mogelijkheid gekregen op de

RSG stage te lopen, daarmee neemt de RSG haar verantwoordelijkheid als opleidingsinstituut voor leraren. Het tweede thema is de samenwerking met Windesheim in het realiseren van een junior college in Epe, waarbij de studenten van Windesheim van het zogenaamde Teacher College een rol kunnen spelen. De RSG neemt haar verantwoordelijkheid in het opleiden van de leerkrachten van de toekomst, waarbij bekwaamheid voor het werken in het PO wordt gekoppeld aan de bekwaamheid voor een vak dat in het VO kan worden gegeven (Teacher College).

Sportaccentscholen

De rector van de RSG is de voorzitter van de regio en daarnaast automatisch de regio-vertegenwoordiger voor het landelijk overleg en landelijk voorzitter. In 2015 heeft de RSG in het kader van sportaccent een visitatie gedaan bij het Atrium in Amersfoort. Het was een leerzaam en zinnig bezoek. Daarnaast participeert de RSG actief en enthousiast bij de beide sportdagen van de regio Oost van de sportaccent scholen.

➤ Activiteiten bij de VO-Raad

De bestuurder van de RSG is namens de coöperatie VO en vanuit deze coöperatie voorgedragen en gekozen in de Leden Advies Commissie van de VO-Raad. Hij heeft hierin vanaf november 2015 zitting genomen.

➤ Diverse Lidmaatschappen

De RSG is lid van het platform intersectoraal voor het Vmbo, het Europees platform, internationaliseren in het onderwijs, de coöperatie VO, het TTO-netwerk en participeert binnen deze verenigingen actief en betrokken.

2.4.7 Governance ontwikkelingen (interne beheersing en toezicht)

Bestuursreglement en bestuurszaken

Het stichtingsbestuur van de stichting Voortgezet Onderwijs Noordoost Veluwe (Stovonov) heeft onderling een bestuurlijke taakverdeling en een rooster van aftreden vastgesteld. Ter regulering van de gang van zaken voor het produceren van passende voordrachten voor nieuwe bestuursleden aan de gemeenteraad is een Protocol Werving en Selectie en een profielschets voor leden van het algemeen bestuur opgesteld.

Het rooster van aftreden luidt als volgt:

- 2015 -
- 2016 mevr. J. Lagerweij – Voogt
- 2017 dhr. O. Kouer
- 2018 dhr H. Koopman en dhr V. Höppener

Het stichtingsbestuur heeft in 2015 tijdig het jaarverslag 2014 en de begroting 2016 aan de gemeenteraad aangeboden ter goedkeuring en instemming. Na die goedkeuring en instemming heeft het stichtingsbestuur de betreffende stukken kunnen vaststellen.

Het stichtingsbestuur heeft besloten een beleidsrijke meerjarenbegroting 2017-2020 op te stellen. Hoewel het statutair niet verplicht is een meerjarenbegroting ter kennisname aan de gemeenteraad te sturen heeft de gemeenteraad laten weten dat wel op prijs te stellen. Tegelijk met de begroting 2016 is daarom ook een meerjarenprognose ter kennisgeving aan de gemeenteraad gestuurd.

De vergaderingen van het stichtingsbestuur hebben als vast agendaonderwerp de stand van zaken in financieel opzicht, gebouw, personeel, onderwijskwaliteit en zijn verder thematisch opgezet via onderwerpen die op strategisch midden- of lange termijn op de school spelen of gaan spelen.

In 2015 zijn de volgende thema's tijdens de bestuursvergaderingen aan de orde geweest:

➤ Realisatie nieuw Strategisch Beleidsplan 2.020

Binnen het bestuur is het gehele jaar regelmatig stilgestaan bij het proces om te komen tot een schoolbreed gedragen strategisch beleidsplan vanaf 2016 tot en met 2020. Vanuit de 1ste contouren zijn in verschillende sessies met diverse betrokkenen, waaronder de gemeenteraad, de beleidsspeerpunten geformuleerd. Dit leverde een palet van richtinggevende gedachten op. Op basis van deze gedachten is het 1ste concept strategisch plan geschreven. Op grond van verschillende feedbacksessies (digitaal en face to face) is het strategisch plan herschreven en wederom in de organisatie uitgezet. Het bestuur heeft het concept in november 2015 besproken en het uiteindelijk in februari 2016 vastgesteld.

Het is een mooi eigentijds strategisch plan geworden wat in ieder geval kan buigen op een hoge commitment van alle betrokkenen en stakeholders.

➤ Vaststellen jaarrekening

Ieder jaar buigt het bestuur zich op de jaarrekening van het jaar daarvoor en treedt zij hierover in overleg met de accountant. Op basis van de accountcontrole wordt in beeld gebracht op welke wijze de middelen van de school

zijn ingezet om bijvoorbeeld nieuw beleid te realiseren en het onderwijsproces kwalitatief te borgen. Het bestuur heeft in 2015 gericht middelen ter beschikking gesteld om nieuw beleid mogelijk te maken. Hierbij kan worden gedacht aan de realisatie van projecten in het kader van onderwijsontwikkeling zoals het versterken van speciale programma's, begeleiding keuzeprocessen, i-padklas, PR en communicatie, versterking coaching docenten en eigentijdse leerpleinen.

➤ **Evaluatie bestuur op basis van de governance code van de VO-Raad**

De evaluatie heeft plaatsgevonden op basis van de kernbegrippen uit de code goed onderwijsbestuur (2011) en de in juni 2015 door de ALV van de VO-Raad vastgestelde nieuwe code voor goed onderwijs bestuur (2015). De evaluatie van de code vond plaats op basis van het principe pas toe of leg uit. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen de rollen van het algemeen bestuur, het toezien houdend deel van het bestuur in de rol van toezichthouder en de bepalingen voor de bestuurder. De relevante elementen van evaluatie voor Code Goed Onderwijs bestuur VO zijn besproken in de bestuursvergadering van 16 juni 2015. De resultaten van dit overleg zijn vastgelegd in het document "Evaluatie Algemeen Bestuur ingevuld door bestuur definitief" en gearchiveerd.

➤ **Inspectiebezoek Atheneneum (1 okt 2015)**

In bestuursvergadering van 12 oktober 2015 is het inspectiebezoek aan het atheneum van de RSG besproken. Het bestuur sprak haar tevredenheid uit over het inspectierapport en het door de schoolleiding ingezette verbeteringstraject. De inspectie heeft op basis van lesbezoeken, gesprekken met personeel en gesprekken met leerlingen, in afwijking van haar eigen beleidsregel, het basisarrangement aan het Atheneum van de RSG toegekend. Het bestuur is blij dat de ingezette middelen en dat de interventies hebben geleid tot het beoogde effect.

➤ **Sluiting SLAR**

Per 1 augustus 2015 heeft het samenwerkingsverband SLAR met als onderwijslesplaats OSCAR te Apeldoorn opgehouden te bestaan. Het bestuur heeft hier gedurende de afgelopen twee jaar regelmatig over gesproken, is zich bewust van de bestuurlijke consequenties van deze sluiting en heeft zich hierop ook voorbereid.

➤ **Keuze administratie kantoor**

Per 31 december 2015 is het driejarig contract met onze administratiekantoor afgelopen. In verband met het niet op orde krijgen van kwaliteit van de administratieve dienstverlening is intern besloten om uit te zien naar een andere dienstverlener per 1 januari 2016. Voor de keuze van de dienstverleners is overleg geweest met onze accountant en met onze collega's van het Apeldoorns Voortgezet Openbaar Onderwijs. Dit heeft geresulteerd in het ontvangen van drie offertes. Alle voor en tegenargumenten afwegende heeft het bestuur besloten om een contract af te sluiten met de CABO in Doetinchem voor het voeren van de salarisadministratie met ingang van het kalenderjaar 2016.

➤ **Samenwerking in de regio**

De daling van de leerlingenaantallen in de komende tien jaar varieert in deze regio van 15 tot 20 %. Scholen zullen niet in alle gevallen in staat zijn om zelfstandig oplossingen te vinden zonder verlies van onderwijsaanbod en van kwaliteit. De diversiteit van het aanbod, zowel in breedte van afdelingen, vakken en sectoren, als in onderwijsconcepten en identiteit, kan bij de voortgaande krimp niet gegarandeerd worden. Dat blijkt in enkele andere krimpregio's te leiden tot een hardere onderlinge concurrentie. Dat vinden de bestuurders in onze regio een ongewenste situatie. Zij geven er de voorkeur aan om in onderling overleg te komen tot afspraken die kunnen leiden tot behoud van een breed onderwijsaanbod van hoge kwaliteit, dat tevens betaalbaar blijft voor de betreffende besturen. Samen met de bestuurders en mensen uit de scholen zoekt een procesbegeleider naar oplossingen om bovengenoemde problemen te vermijden. Daarbij zal hij gebruik maken van ervaringen die in vergelijkbare situaties elders in het land zijn toegepast of overwogen. Zo ontstaan mogelijke scenario's die binnen de regio passend zijn en waarmee wordt voldaan aan eisen die de bestuurders aan het onderwijs van de toekomst in een krimpregio stellen. De procesbegeleider heeft in periode van oktober tot en met december 2015 een ronde langs de scholen gemaakt voor een verdiepend interview over de missie, visie en ambities van de school met betrekking tot de krimp. Naast het in beeld brengen van alle correcte data m.b.t. krimp, zullen deze ambities de leidraad worden voor verdere samenwerking en eventuele afstemming tussen en met de scholen en besturen.

2.4.8 Relatie met de gemeente Epe

Het stichtingsbestuur en de school voeren regelmatig overleg met de gemeente Epe op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

In 2015 werden de volgende zaken afgerond:

- aanbieden en goedkeuring jaarrekening en jaarverslag 2014 goedkeuring begroting 2015 (inclusief meerjarenprognose)
- continuering van de financiële bijdrage van de gemeente Epe in het kader van het inrichten van een interne opvang voor leerlingen die tijdelijk vastlopen in het reguliere onderwijsproces (pluspuntvoorziening)
- tegemoetkoming vergoeding voor gebruik van PWA-hal.
- vergoeding voor het vernieuwen van de lift op school

In 2015 werden de volgende overlegsituaties met de gemeente Epe gecontinueerd:

- Actieve deelname Lokaal Educatieve Agenda
- Overleg tussen dagelijks bestuurder met de wethouder in het kader van het jeugdbeleid
- Betrokken bij de bijeenkomsten over de economische agenda van de gemeente Epe
- Lidmaatschap van de werkgroep leerlingdaling.
- Lidmaatschap van de werkgroep vorming expertise centrum.
- Onderzoek naar de mogelijkheid om een onderwijsopvang voor vluchtelingen te realiseren (ISK)
- Vertegenwoordiging van de school in het comité Internationale Betrekkingen van de gemeente Epe.

2.4.9 Zaken met een behoorlijke politieke of maatschappelijke impact

---

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Al een groot aantal jaren neemt de RSG N.O.-Veluwe de verantwoordelijkheid om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Dat doen we door een arbeidsplaats te bieden aan mensen die met afstand tot de arbeidsmarkt functioneren via een inleenconstructie vanuit de instanties die uitvoering geven aan de WSW en de WIW. Het gaat om vier mensen, totaal voor 3,5 FTE. Twee vanuit WSW (2 FTE) en twee vanuit WIW (1,5 FTE). Daarnaast neemt de RSG haar verantwoordelijkheid als maatschappelijk partner met betrekking tot de opvang van vluchtelingen in de gemeente Epe.

Maatschappelijke verantwoorde partner

Het bestuur heeft in december 2015 het principebesluit tot het plaatsen van zonnepanelen genomen. Na dit besluit heeft overleg plaatsgevonden waarin is afgesproken om in het offerte traject een splitsing te maken tussen het plaatsen van de panelen en de aansluiting van de panelen binnen het elektriciteitsnetwerk van de school. De effectuering van dit besluit zal in het voorjaar van 2016 worden gerealiseerd.

2.4.10 Het gevoerde beleid inzake van de beheersing van uitkeringen na ontslag

---

Het aantal leerlingen stabiliseerde in 2015 van 1.110 naar 1.108. Daardoor is er geen sprake zijn van formatieve problematiek. Op middellange termijn zal deze problematiek zich door leerlingendaling ten gevolge van de demografische krimp zich gaan voordoen.

Enerzijds kan de school volstaan met relatief passief beleid, gelet op de huidige leeftijdsopbouw zullen voldoende personeelsleden gebruik maken van de pensioenregelingen om dit op te kunnen vangen. Uiteraard is die benadering te eenvoudig want slechts kwantitatief. De onderwijsvraag en daardoor de behoefte aan specifieke bekwaamheden en bevoegdheden brengt met zich mee dat er een slagvaardiger beleid gevoerd zal moeten kunnen worden. Een deel van de formatie is uitgegeven op basis van tijdelijke beschikbaarheid, daardoor ontstaat een flexibele schil die mogelijk maakt de formatie-problematiek te verminderen. Ontslag kan ook om andere redenen dan formatieve plaatsvinden. Ontslag wegens verminderde of veranderde arbeidsgeschiktheid levert ook formatieve risico's op in de zin van uitkeringsverhaal nadat instroom in WIA/WGA/WW heeft plaatsgevonden.

Voor wat betreft het ziekteverzuim is in 2014 een nieuwe en veranderde verzuimverzekering afgesloten. Voor wat betreft arbeidsongeschiktheid is het schoolbestuur eigen risicodragers en is het risico voor verhaal van WIA/WGA-uitkeringen herverzekerd. Op basis van de Wet Verbetering Poortwachter en ook vanuit goed werkgeverschap streeft de school naar zo snel mogelijke re-integratie in het eigen werk. Zonodig wordt ook ingezet en ondersteuning verleend bij omscholing en/of het zoeken naar ander, meer passend werk.

2.4.11 Afhandeling van klachten

In maart 2015 heeft de Geschillencommissie Examens een uitspraak gedaan over een herkansingskwestie.

In november/december 2015 is naar aanleiding van een melding van de vertrouwenspersoon een onderzoekscommissie ingesteld, de melding/klacht is gegrond bevonden en heeft geresulteerd in een maatregel van de rector/bestuurder.

3 Financiële Informatie

3.1 Financieel Jaarverslag

3.1.1 Financieel beleid

Het resultaat over het kalenderjaar 2015 bedraagt € 31.799. Het positieve resultaat wordt veroorzaakt door een verhoging van de rijksvergoeding (notie Buma) en vergoedingen die vanuit het samenwerkingsverband 2505 zijn ontvangen. Zonder deze middelen zou het resultaat negatief geweest zijn. Voor het eerst in twee jaar stijgt het saldo liquide middelen.

Tijdens de voorbereiding van de begroting 2016 is een start gemaakt met het thema beleidsrijk begroten. In de begroting 2016 zijn de prestatieboxmiddelen en de Bumamiddelen vrijgemaakt voor nieuw beleid. De basis voor het nieuw beleid is het strategisch beleidsplan 2016-2020 welke door het bestuur in februari 2016 is vastgesteld.

3.1.2. Financieel resultaat

Financiële kengetallen (Exploitatie)										
	2015		2014		2013		2012		2011	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Baten										
3.1 Rijksbijdrage	9.512.565	95,5	8.903.658	94,8	8.535.654	95,8	7.962.520	95,2	7.249.773	93,1
3.2 Overige overheidsbijdrage	84.144	0,8	96.876	1,0	73.823	0,8	62.425	0,7	94.728	1,2
3.5 Overige baten	362.993	3,6	387.802	4,1	302.210	3,4	341.683	4,1	446.361	5,7
Totaal Baten	9.959.701	100,0	9.388.337	100,0	8.911.688	100,0	8.366.628	100,0	7.790.862	100,0
Lasten										
4.1 Personeelslasten	8.006.572	80,6	7.620.606	81,2	6.932.448	80,6	6.499.198	80,5	6.203.081	79,0
4.2 Afschrijving	319.696	3,2	180.333	1,9	154.078	1,8	143.441	1,8	124.327	1,6
4.3 Huisvestingslasten	532.561	5,4	521.210	5,6	478.949	5,6	447.058	5,5	440.501	5,6
4.4 Overige Lasten	1.075.347	10,8	1.064.963	11,3	1.036.586	12,1	988.488	12,2	1.082.524	13,8
Totaal Lasten	9.934.176	100,0	9.387.112	100,0	8.602.062	100,0	8.078.184	100,0	7.850.433	100,0
Saldo Baten en Lasten	25.526		1.225		309.626		288.444		-59.571	
5 Financiële Baten en Lasten	6.274		6.927		14.845		23.665		29.963	
Netto Resultaat	31.799		8.152		324.471		312.109		-29.608	

In de onderlinge verhouding aan de Batenzijde (inkomsten) is geen verandering zichtbaar. Aan de lastenzijde is er een duidelijke verschuiving zichtbaar tussen personele lasten en de overige lasten. De stijging in de afschrijvingslasten wordt veroorzaakt door de afschrijvingstermijn voor de inrichting van de vaklokalen versneld terug te brengen van 15 jaar naar 12 jaar.

Financiële kengetallen (Exploitatie) per leerling

	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal leerlingen	1.110	1.077	1.017	958	924
	€	€	€	€	€
<u>Baten</u>					
3.1 Rijksbijdrage	8.570	8.267	8.393	8.312	7.846
3.2 Overige overheidsbijdrage	76	90	73	65	103
3.5 Overige baten	327	360	297	357	483
Totaal Baten	8.973	8.717	8.763	8.733	8.432
<u>Lasten</u>					
4.1 Personeelslasten	7.213	7.076	6.817	6.784	6.713
4.2 Afschrijving	288	167	152	150	135
4.3 Huisvestingslasten	480	484	471	467	477
4.4 Overige Lasten	969	989	1.019	1.032	1.172
Totaal Lasten	8.950	8.716	8.458	8.432	8.496
Saldo Baten en Lasten	23	1	304	301	-64
5 Financiële Baten en Lasten	6	6	15	25	32
Netto Resultaat	29	8	319	326	-32

Het gaat hier om bedragen per bekostigde leerling (teldatum 1 oktober t-1).

De rijksvergoeding bestaat uit een variabel en een vast gedeelte. Bij een stijging van het aantal leerlingen heeft dit een negatieve invloed op het bedrag per leerling.

3.1.3 Financiële positie

Financiële kengetallen (Balans)

	2015		2014		2013		2012		2011	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Activa										
<u>Vaste Activa</u>										
1.2 Mat.Vaste Activa gebouw	1.050.676	30,9	1.020.423	29,7	842.986	24,5	742.088	26,0	600.413	22,0
1.2 Mat.Vaste Activa overige	680.628	20,0	833.039	24,2	672.518	19,6	603.614	21,1	567.725	20,8
totaal Vaste Activa	1.731.303	50,9	1.853.462	53,9	1.515.503	44,1	1.345.702	47,1	1.168.138	42,7
<u>Volttende Activa</u>										
1.4 Voorraden	8.728	0,3	10.366	0,3	11.697	0,3	6.038	0,2	0	0,0
1.5 Vorderingen	226.605	6,7	302.121	8,8	310.357	9,0	107.772	3,8	134.860	4,9
1.6 Effecten	201.160	5,9	202.240	5,9	207.000	6,0	0	0,0	0	0,0
1.7 Liquide Middelen	1.231.708	36,2	1.068.452	31,1	1.394.944	40,6	1.394.651	48,9	1.431.879	52,4
totaal Volttende Activa	1.668.201	49,1	1.583.178	46,1	1.923.998	55,9	1.508.461	52,9	1.566.739	57,3
Totaal Activa	3.399.505	100,0	3.436.641	100,0	3.439.501	100,0	2.854.162	100,0	2.734.877	100,0
Passiva										
<u>Eigen Vermogen</u>										
2.1 Eigen Vermogen	2.295.266	67,5	2.263.467	65,9	2.255.314	65,6	1.930.844	67,7	1.618.735	59,2
<u>Voorzieningen</u>										
2.3 Voorzieningen	188.367	5,5	149.731	4,4	90.612	2,6	27.585	1,0	30.115	1,1
<u>Schulden</u>										
2.5 Kortlopende Schulden	915.872	26,9	1.023.442	29,8	1.093.574	31,8	895.733	31,4	1.086.027	39,7
Totaal Passiva	3.399.505	100,0	3.436.641	100,0	3.439.501	100,0	2.854.162	100,0	2.734.877	100,0

Door de het versneld afschrijven van de inventaris van de vaklokalen daalt voor het eerst de balanswaarde van de overige materiële vaste activa. Aan de passiva (schuld) zijde van de balans is het eigen vermogen stabiel. De kortlopende schulden worden minder, dit wordt veroorzaakt door de afloop van bestemde rijksvergoedingen.

Financiële kengetallen (Balans) per leerling					
	2015	2014	2013	2012	2011
Aantal leerlingen	1.110	1.077	1.017	958	924
	€	€	€	€	€
Activa					
<u>Vaste Activa</u>					
1.2 Materiële Vaste Activa	1.560	1.721	1.490	1.405	1.264
<i>totaal Vaste Activa</i>	<i>1.560</i>	<i>1.721</i>	<i>1.490</i>	<i>1.405</i>	<i>1.264</i>
<u>Vlottende Activa</u>					
1.4 Voorraden	8	10	12	6	0
1.5 Vorderingen	204	281	305	112	146
1.6 Effecten	181	188	204	0	0
1.7 Liquide Middelen	1.110	992	1.372	1.456	1.550
<i>totaal Vlottende Activa</i>	<i>1.503</i>	<i>1.470</i>	<i>1.892</i>	<i>1.575</i>	<i>1.696</i>
Totaal Activa	3.063	3.191	3.382	2.979	2.960
Passiva					
<u>Eigen Vermogen</u>					
2.1 Eigen Vermogen	2.068	2.102	2.218	2.015	1.752
<u>Voorzieningen</u>					
2.3 Voorzieningen	170	139	89	29	33
<u>Schulden</u>					
2.5 Kortlopende Schulden	825	950	1.075	935	1.175
Totaal Passiva	3.063	3.191	3.382	2.979	2.960

In de balans per leerling zijn dezelfde ontwikkelingen (stijging materiële vaste activa, daling liquide middelen, stijging voorzieningen en daling kortlopende schulden) zichtbaar. Een dalend leerlingenaantal zal dit verschil nog duidelijker zichtbaar maken.

Budget beheer

Liquiditeit (vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva): Dit geeft een eventuele overliquiditeit in beeld, meer beschikbare middelen dan nodig om de lopende verplichtingen te kunnen voldoen. De liquiditeit daalt wel in 2014 maar is voldoende.

Rentabiliteit (exploitatieresultaat gedeeld door de totale baten): geeft aan in welke mate de baten en lasten van een instelling met elkaar in evenwicht zijn.

De rentabiliteit heeft een sterke relatie met het exploitatieresultaat, dit geeft een vertekend beeld omdat het hier om het brutoresultaat gaat. Voor een deel van het exploitatieresultaat zijn bestemmingsreserves gevormd.

Jaar	liquiditeit		Rentabiliteit	
	RSG	Landelijk	RSG	Landelijk
2011	1,44	1,42	-0,4%	-0,5%
2012	1,68	1,50	3,7%	1,3%
2013	1,76	1,79	3,6%	3,0%
2014	1,55	1,78	0,1%	-0,1%
2015	1,82		0,3%	

Vermogensbeheer

De solvabiliteit (het eigen vermogen plus de voorzieningen gedeeld door het balanstotaal): brengt tot uitdrukking in welke mate tegenover alle bezittingen van de instelling schulden staan.

De inspectie hanteert een ondergrens van 60 %, de solvabiliteit van de stichting is goed. Ook hier is de druk die de investeringen in de vaste activa met zich meebrengt zichtbaar omdat het balanstotaal harder groeit dan het eigen vermogen.

De kapitalisatiefactor (het balanstotaal minus de gebouwen en terreinen gedeeld door de totale baten): een te hoge kapitalisatiefactor zou er op kunnen duiden dat een deel van het kapitaal van het bestuur niet of niet efficiënt wordt benut voor de vervulling van haar taken. Hiervan is in ieder geval geen sprake.

Het weerstandsvermogen: De norm voor scholen in het voorgezet onderwijs is minimaal 20 % en maximaal 40 % (voor het primair onderwijs is dit lager). Het weerstandsvermogen van de stichting is voldoende.

Jaar	Solvabiliteit		Kapitalisatiefactor		Weerstandsvermogen	
	RSG	Landelijk	RSG	Landelijk	RSG	Landelijk
2011	60,3%	58,0%	27,4%	38,1%	20,8%	24,6%
2012	68,6%	56,0%	25,2%	39,3%	23,1%	24,6%
2013	68,2%	59,0%	29,1%	40,5%	25,3%	26,4%
2014	70,2%	60,0%	25,7%	40,3%	24,1%	26,7%
2015	73,1%		23,6%		23,0%	

Risico-inventarisatie.

In 2011 is door de stichting, in samenwerking met KPMG, een risico-inventarisatie opgesteld. In 2014 is de risicoanalyse, in kleiner verband, geactualiseerd. Uit deze actualisatie is gebleken dat de uitkomsten uit 2011 actueel zijn. Er is er geen sprake van gewijzigde omstandigheden. Aan de voorwaarde met betrekking tot de hoogte van de algemene reserve zoals verwoord in de genoemde inventarisatie wordt voldaan. In de tweede helft van 2016 zal er een nieuwe risicoanalyse gemaakt worden maar dan in breder verband.

Bestemmingsreserves (Publiek).

Vanuit de publieke middelen zijn een viertal bestemmingsreserves gevormd.

De bestemmingsreserve oudere werknemers betreft het spaarsaldo vanuit de oude Baporegeling.

De bestemmingsreserve prestatiebox wordt gevormd vanuit de rijksbijdrage prestatiebox welke per schooljaar wordt besteedt. Het saldo per 31 december is nog besteedbaar voor het lopende schooljaar.

De bestemmingsreserve VSV middelen wordt in het schooljaar 2015/2016 besteed.

De bestemmingsreserve Zorg wordt gevormd vanuit middelen die via het samenwerkingsverband worden ontvangen. De kosten zijn loonkosten voor medewerker die in dit kader worden ingezet (zowel eigen personeel als extern personeel). Aan het einde van 2015 is een extra bijdrage ontvangen.

Bestemmingsreserves (Publiek)	Saldo	Dotatie	Onttrekking	Saldo
	1 januari			31 december
Oudere Werknemers	74.015	49.625	0	123.640
Prestatiebox	128.499	205.165	175.916	157.748
VSV middelen	85.889	0	35.787	50.102
Zorg (Samenwerkingsverband)	0	132.306	82.654	49.651
Totaal	288.404	387.096	294.358	381.142

Bestemming ouderbijdragen

Voor de bestemming van de ouderbijdrage zijn een viertal bestemmingsreserves gevormd te weten de reserve excursies/werkweken, de reserve leerlingenraad, de reserve internationalisering en de reserve schoolfonds.

Voor de besteding van de middelen en de besteding van de reserve schoolfonds zijn afspraken gemaakt met het bestuur en de oudergeleding van de medezeggenschapsraad, deze zijn vastgelegd in het overdrachtsdocument

van de stichting Voorzieningen. De overige genoemde bestemmingsreserves worden gevoed vanuit het saldo baten en lasten voor de diverse onderdelen.

Mutaties:

Bestemmingsreserves (Privaat)	Saldo 1 januari	Baten	Lasten	Saldo 31 december
Excursies en Werkweken	4.423	128.609	127.386	5.645
Leerlingenraad	424	1.669	-236	2.329
Internationalisering	2.511	0	141	2.370
Schoolfonds	268.136	2.096	34.387	235.845
Totaal	275.493	132.373	161.677	246.188

3.1.4 Continuïteitsparagraaf

Kengetallen	2015		2016	2017	2018
Personele bezetting	totaal FTE	vast FTE	totaal FTE	totaal FTE	totaal FTE
Directie	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0
Onderwijzend Personeel	95,0	72,2	92,8	89,2	87,9
Onderwijs Ondersteunend Personeel	16,2	14,4	15,8	15,8	15,6
Totaal	113,2	88,6	110,5	106,9	104,5
	FTE	%			
flexibele schil	24,6	21,7%			
Leerlingenaantal	2015	2016	2017	2018	
1 oktober (t-1)	1.110	1.108	1.059	1.012	

In de personele formatie is rekening gehouden met het natuurlijk verloop van het vaste personeel. De benodigde wijziging in de personele formatie welke veroorzaakt wordt door het verloop van het leerlingaantal wordt opgevangen in de tijdelijke formatie.

Financiële Kengetallen	2015	2016	2017	2018	sign.waarde inspectie
Liquiditeit	1,82	1,80	1,75	1,36	0,75
Rentabiliteit	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0
Solvabiliteit	73,1%	71,6%	70,3%	68,7%	30,0%
Kapitalisatiefactor	23,6%	23,4%	22,1%	20,6%	
Weerstandsvermogen	23,0%	23,1%	24,0%	24,9%	
Personele lasten/Rijksbijdrage	84,2%	83,3%	82,3%	82,8%	95,0%
Personele lasten/Totale Baten	80,4%	78,7%	77,9%	78,2%	90,0%

Basis voor deze gegevens is de door het bestuur op 23 november 2015 vastgestelde begroting voor het kalenderjaar 2016 en prognose over de kalenderjaren 2017-2020.

A2. Meerjarenprognose

Balans per 31 december	Realisatie 2015 €	Begroting 2016 €	Prognose 2017 €	Prognose 2018 €
<u>Activa</u>				
<i>Vaste Activa</i>				
1.2 Mat.Vaste Activa gebouw	1.050.676	1.151.290	1.441.252	1.732.947
1.2 Mat.Vaste Activa overige	680.628	547.747	416.869	361.533
<i>totaal Vaste Activa</i>	<i>1.731.303</i>	<i>1.699.036</i>	<i>1.858.120</i>	<i>2.094.479</i>
<i>Vlottende Activa</i>				
1.4 Voorraden	8.728	8.000	8.000	8.000
1.5 Vorderingen	226.605	225.000	225.000	225.000
1.6 Effecten	201.160	0	0	0
1.7 Liquide Middelen	1.231.708	1.546.547	1.473.387	1.318.240
<i>totaal Vlottende Activa</i>	<i>1.668.201</i>	<i>1.779.547</i>	<i>1.706.387</i>	<i>1.551.240</i>
<i>Totaal Activa</i>	<i>3.399.505</i>	<i>3.478.583</i>	<i>3.564.507</i>	<i>3.645.719</i>
<u>Passiva</u>				
<i>Eigen Vermogen</i>				
2.1 Eigen Vermogen	2.295.266	2.302.466	2.309.090	2.314.646
<i>Voorzieningen</i>				
2.3 Voorzieningen	188.367	189.591	195.211	189.264
<i>Schulden</i>				
2.5 Kortlopende Schulden	915.872	986.526	1.060.206	1.141.809
<i>Totaal Passiva</i>	<i>3.399.505</i>	<i>3.478.583</i>	<i>3.564.507</i>	<i>3.645.719</i>

Exploitatie	Realisatie 2015 €	Begroting 2016 €	Prognose 2017 €	Prognose 2018 €
<i><u>Baten</u></i>				
3.1 Rijksbijdrage	9.512.565	9.412.742	9.108.870	8.769.224
3.2 Overige overheidsbijdrage	84.144	81.000	56.000	56.000
3.5 Overige baten	362.993	463.411	463.818	452.075
<i>Totaal Baten</i>	<i>9.959.701</i>	<i>9.957.153</i>	<i>9.628.688</i>	<i>9.277.299</i>
<i><u>Lasten</u></i>				
4.1 Personeelslasten	8.006.572	7.837.279	7.497.974	7.256.606
4.2 Afschrijving	319.696	314.545	318.441	255.039
4.3 Huisvestingslasten	532.561	611.233	583.149	553.683
4.4 Overige Lasten	1.075.347	974.211	954.809	920.481
ruimte voor nieuw beleid		218.387	273.545	290.932
<i>Totaal Lasten</i>	<i>9.934.176</i>	<i>9.955.655</i>	<i>9.627.918</i>	<i>9.276.741</i>
<i>Saldo Baten en Lasten</i>	<i>25.526</i>	<i>1.498</i>	<i>770</i>	<i>558</i>
5 Financiële Baten en Lasten	6.274	5.702	5.854	4.998
Netto Resultaat	31.799	7.200	6.624	5.556

Uitgangspunt bij het bepalen van de balansmutaties over de jaren 2016 t/m 2018 is de balans per 31 december 2015, de mutaties in de liquide middelen, de begroette investeringen minus de afschrijvingen en de begrote mutaties in de reserves en voorzieningen. In verband met de leeftijd van het gebouw zijn investeringen in het gebouw onontbeerlijk deze investeringen veroorzaken de stijging in de afschrijvingslasten.

Toelichting op de staat van baten en lasten:

Met ingang van het schooljaar 2016/2017 wordt een daling verwacht in het leerlingenaantal van de RSG. De stijging in de rijksvergoeding 2016 wordt veroorzaakt door de verhoging van het bedrag per leerling voor de prestatieboxmiddelen. De neerwaartse lijn in de personele lasten is noodzakelijk om te anticiperen op de krimp van de school. De verwachting is dat de terugloop kan worden opvangen met natuurlijk verloop en de flexibele schil. Dit is een kwantitatieve analyse. De leeftijd van het gebouw vraagt om forse investeringen welke een sterke stijging van de afschrijvingslasten tot gevolg heeft. De overige baten en lasten zijn dermate flexibel dat het mogelijk is om op korte termijn te anticiperen op de gevolgen van het dalende verloop van het aantal leerlingen.

Het bestuur heeft er voor gekozen om geld vrij te maken (prestatieboxmiddelen en bumamiddelen) voor de investering in nieuw beleid. De uitvoering van het in februari 2016 vastgestelde strategisch beleidsplan kan hiermee ter hand worden genomen.

B1. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem.

Het bestuur zet in op een versterking van de planning en controlcyclus om zo gedurende het jaar in te kunnen spelen op de ontwikkelingen op financieel terrein. Door middel van kwartaalrapportages wordt het bestuur hiervan op de hoogte gehouden. Bij het opstellen van de begroting voor het kalenderjaar 2016 is getracht meer beleidsrijk te begroten in de loop van het kalenderjaar 2016 zullen de resultaten hiervan zichtbaar zijn.

B2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden.

In de risicoparaagraaf behorende bij de door het bestuur vastgestelde begroting zijn de navolgende risico's benoemd.

1. Onzekerheid financiering leerlingstroming.

2. Breedte van het onderwijsaanbod.
3. Onvolledige ICT infrastructuur.
4. Instandhouding van het gebouw in relatie tot de demografische ontwikkelingen.
5. veranderende regelgeving op het gebied van personeel.
6. Demografische ontwikkelingen.

In 2011 is er, onder leiding van KPMG, een uitgebreide risico inventarisatie gemaakt. De bij punt 1 tot en met 3 genoemde risico's zijn hieruit voortgekomen. In 2014 zijn de risico's opnieuw bekeken. Hiertoe is een kleine commissie samengesteld bestaande uit een lid van het bestuur, de medezeggenschapsraad, het managementteam en de financieel controller. Deze commissie heeft vastgesteld dat er ten opzichte van de analyse van 2014 geen wijzigingen hebben plaatsgevonden in de genoemde risico's. In 2016 zal wederom een uitgebreide risico inventarisatie worden gemaakt.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan.

In 2015 heeft het bestuur de navolgende besluiten genomen op bedrijfseconomisch terrein.

- Vaststellen van het jaarverslag 2014.
- Bespreken van de kwartaalrapportages.
- Vaststellen van de begroting 2016 en de meerjarenprognose 2016 -2020.

3.1.5 Risicoparagraaf

De liquide middelen zijn ondergebracht bij de Rabobank en direct opeisbaar. Een deel van het vermogen is belegd in obligaties van de Bank Nederlandse Gemeente, conform het door het bestuur van de stichting vastgestelde Treasurystatuut. Deze obligaties hebben een looptijd van vier jaar. Hiermee voldoet de stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost -Veluwe aan de regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek 2010 welke is gepubliceerd op 16 september 2009. In het jaar 2011 is een treasurystatuut opgesteld en vastgesteld in de bestuursvergadering van 6 februari 2012. Dit statuut maakt het mogelijk om gelden, onder voorwaarde, voor langere tijd vast te stellen. Dit treasurystatuut is in 2016 op onderdelen aangepast en door het bestuur in haar vergadering van 15 februari 2016 vast gesteld.

3.2 Jaarrekening

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost-Veluwe

A. Balans per 31 december 2015 (na verwerking resultaatsbestemming)

Activa	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
<u>Vaste Activa</u>				
1.2 Materiële Vaste Activa	1.731.303		1.853.462	
		1.731.303		1.853.462
<u>Vlottende Activa</u>				
1.4 Voorraden	8.728		10.366	
1.5 Vorderingen	226.605		302.121	
1.6 Effecten	201.160		202.240	
1.7 Liquide Middelen	1.231.708		1.068.452	
		1.668.201		1.583.178
Totaal Activa		3.399.505		3.436.641
Passiva				
<u>Eigen Vermogen</u>				
2.1 Eigen Vermogen	2.295.266		2.263.467	
		2.295.266		2.263.467
<u>Voorzieningen</u>				
2.3 Voorzieningen	188.367		149.731	
		188.367		149.731
<u>Schulden</u>				
2.4 Langlopende Schulden				
2.5 Kortlopende Schulden	915.872		1.023.442	
		915.872		1.023.442
Totaal Passiva		3.399.505		3.436.641

B. Staat van Baten en Lasten over 2015

	Realisatie 2015		Begroting 2015		Realisatie 2014	
	€	€	€	€	€	€
<u>Baten</u>						
3.1 Rijksbijdrage	9.512.565		9.042.581		8.903.658	
3.2 Overige Overheidsbijdrage	84.144		75.847		96.876	
3.5 Overige Baten	362.993		335.593		387.802	
3 Totaal Baten		9.959.701		9.454.021		9.388.337
<u>Lasten</u>						
4.1 Personele lasten	8.006.572		7.614.463		7.620.606	
4.2 Afschrijving	319.696		231.417		180.333	
4.3 Huisvestingslasten	532.561		527.787		521.210	
4.4 Overige Lasten	1.075.347		1.069.681		1.064.963	
4 Totaal Lasten		9.934.176		9.443.348		9.387.112
Saldo Baten en Lasten		25.526		10.673		1.225
5 Financiële Baten en Lasten		6.274		11.158		6.927
Resultaat		31.799		21.831		8.152
Resultaat na belastingen		31.799		21.831		8.152
Netto Resultaat		31.799		21.831		8.152

verdeling netto resultaat

	Realisatie 2015		Realisatie 2014	
	€	€	€	€
Netto Resultaat		31.799		8.152
mutatie:				
Bestemmingsreserve Publiek	92.738		-15.843	
Bestemmingsreserve Privaat	-29.304		-26.416	
Algemene Reserve	-31.635		50.411	
		31.799		8.152

C. Kasstroomoverzicht 2015

	2015		2014	
	€	€	€	€
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>				
Saldo Baten en Lasten	25.526		1.225	
Aanpassing voor:				
Afshrijvingen	319.696		180.333	
Mutaties Voorzieningen	38.636		59.119	
Verandering in vlottende middelen:				
Vorraden	1.637		1.331	
Vorderingen	75.516		8.236	
Schulden	-107.571		-70.132	
totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	353.440		180.112	
Ontvangen interest	11.300		16.929	
Betaalde interest	-5.026		-10.002	
totaal kasstroom uit operationele activiteiten		359.714		187.039
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>				
Investerings in Materële Vaste Activa	-197.520		-518.291	
desinvesteringen in Materiële Vaste Activa	-18		0	
totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-197.538		-518.291
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>				
Mutatie effecten	1.080		4.760	
totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		1.080		4.760
Mutatie Liquide Middelen		163.256		-326.492
Beginstand liquide middelen	1.068.452		1.394.944	
Mutatie liquide middelen	163.256		-326.492	
Eindstand liquide middelen		1.231.708		1.068.452

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2015

Algemeen.

De stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost Veluwe is statutair gevestigd te Epe. De voornaamste activiteiten van de stichting bestaan uit het geven van voortgezet onderwijs.

Toegepaste standaarden.

De jaarrekening is opgesteld volgens de regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat de bepalingen van Titel 9 boek 2 BW en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn en met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel. Samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de organisatie. Alle financiële informatie in euro's is afgerond.

Grondslagen voor het gebruik van schattingen.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing en grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Stelselwijziging.

Er hebben zich in 2015 geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijziging.

In 2015 heeft een wijziging in de afschrijvingstermijnen plaatsgevonden. De afschrijvingstermijn van investeringen in het meubilair van de vaklokalen is teruggebracht van 15 jaar naar 12 jaar. Dit heeft geleid tot een extra afschrijving in 2015. De importantie van deze maatregel voor de jaren 2015 en verder is als volgt:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
afschrijving oud	91.296	43.266	40.720	35.388	30.245	29.151	4.046	1.120	228
afschrijving nieuw	149.522	59.829	57.095	6.890	1.770	342	0	0	0

Financiële instrumenten.

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekke leningen en overige vorderingen.

Verstrekke leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waarderverminderv verliezen.

Overige financiële verplichtingen.

Financiële verplichtingen die geen deel uitmaken van een handelsportefeuille worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieverentemethode.

Materiële Vaste Activa.

De gebouwen en terreinen, inventaris en apparatuur en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De kostprijs van de activa die door de stichting in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de directe kosten van vervaardiging, de toeslagen voor indirecte productiekosten en de aan derden betaalde rente gedurende de periode van bouw en vervaardiging. Overheidssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben. Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Afschrijving vindt plaats in maandelijkse termijnen volgend op de maand van aanschaf. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Inventaris en apparatuur: 6,67 % - 10 % - 12,5 %.
Computerapparatuur: 25 %.
Gebouwen: 3,33 % - 4 % - 5 % - 6,67 % - 10 % - 16,67 %.

Vorderingen.

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vordering. Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (gewijzigde) regeling 'onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs' (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen op het ministerie van OC&W. Van deze regeling is geen gebruik gemaakt.

Vorderingen en effecten.

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële Instrumenten.

Eigen Vermogen.

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves, de bestemmingsreserves en de bestemmingsfondsen gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Indien een beperktere bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als een bestemmingsreserve. Indien de beperktere bestedingsmogelijkheid door derden is aangebracht, dan wordt dit deel aangemerkt als een bestemmingsfonds.

Het eigen vermogen bestaat uit publieke en private middelen.

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht, na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Voorzieningen.

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de nominale waarde. Toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

Een voorziening in verband met verplichtingen als bedoeld in artikel 2:374 lid 1, eerste volzin BW wordt uitsluitend opgenomen indien op de balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- De rechtspersoon heeft een verplichting (in rechte afdwingbaar of feitelijk).
- Het is waarschijnlijk dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is; en
- Er kan een betrouwbare schatting worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Jubileumvoorziening.

Dit betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening bovenwettelijke WW uitkering.

Dit betreft een voorziening voor personeelsleden waarvan het tijdelijk contract in 2013 en 2014 niet is verlengt. De voorziening is opgebouwd op basis van de beschikkingen welke door het UWV zijn verstrekt. Hierbij is de door het UWV aangegeven duur van de uitkering het uitgangspunt. Per personeelslid is een inschatting gemaakt of er reden is om hier van af te wijken.

Kortlopende schulden.

Schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar worden aangeduid als kortlopend. Schulden worden niet gesaldeerd met activa. Schulden worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte rijksbijdragen) en nog te betalen bedragen terzake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Pensioenregelingen personeel

Ultimo 2015 zijn er evenals ultimo 2014 geen verplichtingen waarvoor een pensioenvoorziening is opgenomen. De stichting heeft één pensioenregeling. Deze regeling wordt onder het Nederlandse pensioenstelsel gefinancierd door afdrachten aan Het ABP. Daarbij worden de opgebouwde aanspraken steeds in het betreffende kalenderjaar gefinancierd door middel van kostendekkende premiebetalingen. De vennootschap kent alleen een geïndexeerde middelloonregeling. De gemiddelde dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt over 2015 volgens opgave van het ABP 98,7 %. Op basis van de uitvoeringsovereenkomsten heeft de stichting geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

Financiële instrumenten

Algemeen

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren bestaan uit veel kleine debiteuren. Er is een laag concentratieniveau en derhalve is het kredietrisico beperkt. Voor de kredietrisico's inzake de vorderingen op deelnemingen en de overige vorderingen wordt verwezen naar punt 3 Financiële vaste activa en punt 5 Vorderingen.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De onderneming heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Vordering.

In het kader van de overgang van schooljaarbekostiging naar kalenderjaarbekostiging heeft de st. Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost –Veluwe een vordering welke bij opheffing van de school tot afrekening komt. Per 31 december 2015 bedraagt deze, niet in de balans opgenomen, langlopende vordering € 710.607. Zijnde nog te betalen: vakantie uitkering € 253.075 + bindingstoelage € 28.393 + loonheffing € 338.876 + pensioenpremie € 90.263.

Langdurige contracten

De stichting heeft de volgende langlopende contracten:

Naam	Activiteit	Looptijd tot	Jaarbedrag
Cabo	Personeels en salarisadministratie	31 december 2017	€ 28.914
Van Dijk Educatie	Levering lesmateriaal	31 juli 2017	€ 365.000
NOVON	Schoonmaak	31 augustus 2017	€ 161.268
Ricoh	Huur kopieermachines	31 december 2015	€ 35.181
Stichting Proo	Huur Nieuwe Wisselse School	1 september 2016	€ 21.210

Opbrengstverantwoording.

Rijksbijdrage, overige overheidsbijdragen en –subsidies.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en –subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Kasstroomoverzicht.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Financiële instrumenten.

In de vergadering van 6 februari 2012 heeft het bestuur van de stichting het treasurystatuut vastgesteld. De regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek 2010 van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vormt de basis voor dit statuut.

In het verslagjaar 2013 is een deel van de financiële middelen ondergebracht in effecten voor een totaalbedrag van € 207.000. De overige financiële middelen zijn ondergebracht op een, direct opeisbare, spaarrekening bij de Rabobank Noord Veluwe. Jaarlijks wordt, bij het opstellen van de begroting, er een risico inventarisatie gemaakt welke de basis vormt voor het liquiditeitsbeheer op langere termijn.

Toelichting op de Balans

Materiële Vaste Activa	1.2.1 Gebouwen en Terreinen	1.2.2 Inventaris en Apparatuur	1.2 Totaal
	€	€	€
<u>Stand per 1 januari 2015</u>			
Cumulatieve aanschafprijs	1.356.863	4.641.122	5.997.985
Cumulatieve afschrijving	336.441	3.808.083	4.144.523
Boekwaarde per 1 januari 2015	1.020.423	833.039	1.853.462
<u>Mutaties in 2015</u>			
Investering	99.357	98.162	197.520
cor.cumulatieve aanschafprijs	-15.363	-3.232.675	-3.248.039
Afschrijving	69.104	248.730	317.835
cor.afschrijving cum.aanschafprijs	-15.363	-3.230.832	-3.246.195
Mutaties in 2015	30.253	-152.412	-122.159
<u>Stand per 31 december 2015</u>			
Cumulatieve aanschafprijs	1.440.858	1.506.609	2.947.467
Cumulatieve afschrijving	390.182	825.981	1.216.163
Boekwaarde per 31 december 2015	1.050.676	680.628	1.731.303

In 2015 heeft er een schattingswijziging van de vaste activa plaatsgevonden. De afschrijvingstermijn van investeringen in het meubilair van de vaklokalen is teruggebracht van 15 jaar naar 12 jaar. Dit heeft geleid tot een extra afschrijving in 2015. De importantie van deze maatregel voor de jaren 2015 en verder is als volgt:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
afschrijving oud	91.296	43.266	40.720	35.388	30.245	29.151	4.046	1.120	228
afschrijving nieuw	149.522	59.829	57.095	6.890	1.770	342	0	0	0

Er zijn een tweetal desinvesteringen: een aantal gestolen en vervangen laptops en de vervanging van het meubilair in lokaal D101.

Vorraden	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
1.4.1 Gebruiksgoederen	8.728	10.366
1.4.2 Vooruitbetaald op voorraden		
totaal Voorraden	8.728	10.366

Het gaat hier om leerlingenmateriaal, de voorraad daalt door middel van een jaarlijkse afschrijving. De ouders betalen een jaarlijkse bijdrage voor het gebruik van de middelen.

Vorderingen	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
1.5.1 Debiteuren	39.903	84.005
1.5.6 Overige overheden	56.884	43.993
1.5.8 Overlopende Activa	138.744	177.997
1.5.9 af: voorziening wegens oninbaarheid	-8.925	-3.875
Totaal Vorderingen	226.605	302.121
<i>Uitsplitsing:</i>		
1.5.8.1 Vooruitbetaalde kosten	52.404	63.272
1.5.8.2 Verstrekte voorschotten	4.520	5.142
1.5.8.3 overige Overlopende Activa	81.819	109.583
1.5.8 Overlopende Activa	138.744	177.997
1.5.9.1 Stand per 1 januari	3.875	5.155
1.5.9.2 Onttrekking	775	1.280
1.5.9.3 Dotatie	5.826	
1.5.9 af: voorziening wegens oninbaarheid	8.925	3.875

Met ingang van 2014 is sterk ingezet op het debiteuren beheer. Alle acties op dit terrein hebben een positief effect op het saldo van de vorderingen per 31 december 2015.

Effecten	Boekwaarde 01-01-2015	Investing	Afwaardering lagere marktwaarde	Boekwaarde 31-12-2015
	€	€	€	€
1.6.2 Obligaties	202.240	0	1.080	201.160
Totaal Effecten	202.240	0	1.080	201.160

In het kalenderjaar 2013 heeft de stichting obligaties van de Bank Nederlandse Gemeente aangeschaft, in juni 2016 verlopen deze obligaties. Deze obligaties passen binnen de regeling beleggen en belenen die door het ministerie in 2010 is vastgesteld. De boekwaarde per 31 december 2015 is conform de opgave van de Rabobank.

Liquide middelen	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
1.7.1 Kasmiddelen	0	0
1.7.2 tegoeden op Bankrekeningen	1.231.708	1.068.452
Totaal Liquide Middelen	1.231.708	1.068.452

Alle liquide middelen staan bij de Rabobank en zijn direct opeisbaar.

Eigen Vermogen	Stand per 01-01-2015	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2015
	€	€	€	€
2.1.1 Algemene Reserve	1.699.570	31.799	-63.434	1.667.936
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	288.404	0	92.738	381.142
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	275.493	0	-29.304	246.188
2.1 Eigen Vermogen	2.263.467	31.799	0	2.295.266
<i>Uitsplitsing:</i>				
2.1.2.1 Reserve Personeel	74.015		49.625	123.640
2.1.2.2 Reserve Prestatieboxmiddelen	128.499		29.249	157.748
2.1.2.3 Reserve Zorgmiddelen samenwerkingsverband	0		49.651	49.651
2.1.2.4 Reserve VSV middelen	85.889		-35.787	50.102
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)	288.404	0	92.738	381.142
2.1.3.1 Reserve Schoolfonds	268.136		-32.291	235.845
2.1.3.2 Reserve Werkweken/Excursies	4.423		1.223	5.645
2.1.3.3 Reserve Leerlingenraad	424		1.905	2.329
2.1.3.4 Reserve Internationalisering	2.511		-141	2.370
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)	275.493	0	-29.304	246.188

Voorzieningen	Stand per 01-01-2015	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Stand per 31-12-2015	Kortlopend < 1 jaar	Langlopend > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€
Spaarverlof	6.660	0	0	0	6.660	0	6.660
Jubilea	73.018	5.240	0	0	78.258	8.293	69.965
bovenwettelijke WW uitkering	70.053		22.514	6.261	41.278	29.252	12.026
Saarsaldo LBP uren	0	62.172	0	0	62.172	0	62.172
2.3 Voorzieningen	149.731	67.412	22.514	6.261	188.367	37.545	150.822

De voorziening Jubileum gratificaties is opnieuw berekend, hierbij is rekening gehouden een jaarlijks opslagpercentage van 1 % en een disconteringsvoet van 4 %. De voorziening bovenwettelijke WW uitkering is gevormd voor personeelsleden waarvan in de afgelopen twee schooljaren het tijdelijk dienstverband niet is verlengd. De afrekening tot en met juni 2015 heeft plaatsgevonden.

Kortlopende Schulden	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
2.4.3 Crediteuren	138.392	209.201
2.4.7 Belastingen en Premies Sociale Verzekeringen	338.876	329.862
2.4.8 Schulden terzake van Pensioenen	90.263	100.136
2.4.9 Overige kortlopende schulden	30.157	63.390
2.4.10 Overlopende Passiva	318.184	320.853
2.4 Kortlopende Schulden	915.872	1.023.442
<i>Uitsplitsing:</i>		
2.4.7.1 Loonheffing	338.876	329.862
2.4.7.2 Omzetbelasting	0	0
2.4.7.3 Premies Sociale Verzekeringen	0	0
2.4.7.4 Overige Belastingen	0	0
2.4.7 Belastingen en Premies Sociale Verzekeringen	338.876	329.862
2.4.9.1 Werk aan Derden		
2.4.9.2 Overige	30.157	63.390
2.4.9 Overige kortlopende schulden	30.157	63.390
2.4.10.2 Vooruitontvangen subsidies OC en W geoormerkt	10.719	18.155
2.4.10.4 Vooruitontvangen termijnen		
2.4.10.5 Vakantiegeld	253.075	240.424
2.4.10.6 Bindingstoelage	28.393	26.252
2.4.10.6 Accountantskosten	9.782	8.797
2.4.10.7 Rente		0
2.4.10.8 Overige	16.215	27.225
2.4.10 Overlopende Passiva	318.184	320.853

G1. Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	bedrag toewijzing	ontvangen t/m verslagjaar	prestatie afgerond
Studieverlof	2015/2/7307	22 juni 2015	17.996	17.996	ja

G2B. Verantwoording subsidies met verrekeningsclausule doorlopend tot in een volgend verslag jaar

Omschrijving	Kenmerk	datum	Bedrag van de toewijzing	Saldo 01-01-2015	Ontvangen 2015	Lasten 2015	Totale kosten 31-12-2015	Nog te besteden 31-12-2015
				€	€	€	€	€
<u>Geoormerkt</u>								
<i>Aanv.bek.praktijkleren groen</i>								
Bekostiging 2011	2010/2/167232	201210	5.418	3.724		3.724	3.724	0
Bekostiging 2012	2011/2/242867	211111	9.132	9.132		3.712	3.712	5.420
Bekostiging 2013	2012/2/300760	181212	4.936	4.936				4.936
			363	363				363
<i>Totaal geoormerkt</i>			19.849	18.155		7.436	7.436	10.719
<u>Niet geoormerkt</u>								
<i>Totaal niet geoormerkt</i>			0	0	0	0	0	0
TOTAAL			19.849	18.155	0	7.436	7.437	10.719

Toelichting op de staat van Baten en Lasten

Rijksbijdragen	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2015	2015	2014
	€	€	€
3.1.1 Rijksbijdragen O.C. en W./EZ	8.776.376	8.429.702	8.225.121
3.1.2 Overige subsidies O.C. en W./EZ	603.883	592.879	678.538
3.1.3 Rijksbijdrage SVW	132.306	20.000	
3.1 Rijksbijdrage	9.512.565	9.042.581	8.903.658
<i>Uitsplitsing:</i>			
3.1.1a Rijksbijdrage O.C.en W. personeel	7.586.753	7.245.617	7.157.490
3.1.1b Rijksbijdrage O.C.enW. Materieel	1.189.624	1.184.085	1.067.631
3.1.1 Rijksbijdragen O.C. en W./EZ	8.776.376	8.429.702	8.225.121
3.1.2.2 Rijksbijdrage O.C.enW.	603.883	592.879	678.538
3.1.2.3 Rijksbijdrage EZ	0		0
3.1.2 Overige subsidies O.C. en W./EZ	603.883	592.879	678.538
<i>Uitsplitsing:</i>			
Rijksbijdrage leermiddelen	342.335	341.073	321.549
Rijksbijdrage scholing Vmbo	5.000		
Rijksbijdrage LGF			55.887
Rijksbijdrage Maatschappelijke Stage			56.280
Rijksbijdrage Prestatiebox	205.165	199.618	165.800
Rijksbijdrage VSV middelen	25.951	34.032	28.000
Rijksbijdrage Lerarenbeurs	17.996		34.032
Rijksbijdrage vernieuwing V.O.			16.990
Rijksbijdrage praktijkleren Groen	7.436	18.155	
3.1.2.2 Rijksvergoeding O.C. en W.	603.883	592.879	678.538

Ten opzichte van voorgaande jaren hebben er een tweetal wijzigingen plaatsgevonden:

- De verrekening van de uitkeringskosten zijn met ingang van het jaar 2015 niet meer ten laste van de ontvangen rijksvergoeding gebracht. Deze komen nu ten laste van de personele uitgaven. Dit geeft een zuiverder beeld van zowel de baten als de lasten. Dit is een verschil ten opzicht van 2014.
- De overige subsidies van O.C. en W. komen nu ten gunste van de rijksbijdragen en niet meer ten gunste van de overige overheidsbijdrage. Ook dit geeft een zuiverder beeld. Deze aanpassing is in de cijfers van de begroting 2015 en de realisatie 2014 aangepast.

De stijging in de vergoedingen wordt veroorzaakt door:

- De stijging van het leerlingaantal.
- Aanpassingen van de GPL in verband met de betaling van de salarismaatregelen.
- De afgesproken verhoging van het bedrag per leerling voor de prestatieboxmiddelen.

Overige overheidsubsidie en subsidies	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
3.2.1 Participatiebudget			
3.2.2 Overige overheidssubsidies	84.144	75.847	96.876
3.2 Overige overheidssubsidies	84.144	75.847	96.876
<i>Uitsplitsing:</i>			
<i>decentralisatie huisvesting</i>	<i>45.658</i>	<i>42.500</i>	<i>45.140</i>
<i>Gebruik PWA hal</i>	<i>13.486</i>	<i>8.347</i>	<i>11.793</i>
<i>Maatschappelijke Stage</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>14.943</i>
<i>Reboundvoorziening</i>	<i>25.000</i>	<i>25.000</i>	<i>25.000</i>
<i>3.2.2 Overige overheidssubsidies</i>	<i>84.144</i>	<i>75.847</i>	<i>96.876</i>

De stijging in de vergoeding voor het gebruik van de PWA hal komt door de stijging van het leerlingaantal.

De vergoeding voor maatschappelijke stage is met ingang van 2015 vervallen, dit houdt verband met het stopzetten van de rijksvergoeding voor maatschappelijke stage.

Overige Baten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
3.5.1 Verhuur	8.125	6.900	6.729
3.5.2 Detachering Personeel	20.928	9.349	15.140
3.5.4 Sponsoring	0	0	0
3.5.5 Ouderbijdragen	275.991	302.334	256.356
3.5.6 Overige	57.949	17.010	109.578
3.5 Overige Baten	362.993	335.593	387.802
<i>Uitsplitsing:</i>			
3.5.6.1 Personele vergoedingen	42.204	17.010	73.082
3.5.6.2 Materiële vergoedingen	15.744	0	36.496

Door de detachering van een aantal docenten in het kader van het vak engels is de vergoeding voor detachering hoger dan begroot. De verhoging van de overige baten is het gevolg van een eenmalige betaling van de belastingdienst (afrekening over 2013) en een bijdrage vanuit het nieuwe samenwerkingsverband in de regio Apeldoorn.

Personeelslasten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
4.1.1 Lonen en Salarissen	7.518.958	7.209.197	7.142.821
4.1.2 Overige Personele Lasten	595.811	451.869	618.762
4.1.3 Af: Uitkeringen	-108.198	-46.603	-140.977
4.1 Personeelslasten	8.006.572	7.614.463	7.620.606
<i>Uitsplitsen:</i>			
<i>Bruto lonen en Salarissen</i>	<i>6.045.199</i>	<i>7.209.197</i>	<i>5.609.215</i>
<i>Sociale Lasten</i>	<i>703.608</i>		<i>697.135</i>
<i>Pensioenpremies</i>	<i>770.151</i>		<i>836.471</i>
4.1.1 Lonen en Salarissen	7.518.958	7.209.197	7.142.821
<i>dotatie personele voorzieningen</i>	<i>-10.772</i>	<i>-2.882</i>	<i>69.304</i>
<i>personeel niet in loondienst</i>	<i>209.237</i>	<i>135.361</i>	<i>145.719</i>
<i>Overige</i>	<i>397.346</i>	<i>319.390</i>	<i>403.739</i>
4.1.2 Overige Personele Lasten	595.811	451.869	618.762
<i>Aantal fte's</i>			
<i>Directie</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>
<i>Onderwijzend Personeel</i>	<i>95,0</i>	<i>90,1</i>	<i>90,7</i>
<i>Onderwijs Ondersteunend Personeel</i>	<i>16,2</i>	<i>14,4</i>	<i>14,5</i>
<i>totaal aantal fte's</i>	<i>113,2</i>	<i>106,5</i>	<i>107,2</i>

Voor de stijging van de loonkosten zijn een aantal redenen aan te wijzen:

- De cao maatregelen per 1 januari 2015 en 1 september 2015.
- De kosten van de vervangingen wegens het hoge ziekteverzuim (bijna 7 %) in 2015.
- De groei van het aantal groepen per 1 augustus 2015 bij een gelijkblijvend leerlingenaantal.

Afschrijvingen	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
4.2.1 Immateriële Vaste Activa			
4.2.2 Materiële Vaste Activa	319.696	231.417	180.333
4.2 Afschrijvingen	319.696	231.417	180.333
<i>Uitsplitsing:</i>			
<i>Huisvesting</i>	<i>69.104</i>	<i>77.293</i>	<i>63.229</i>
<i>I.C.T.</i>	<i>73.038</i>	<i>75.840</i>	<i>44.169</i>
<i>Overige Inventaris</i>	<i>177.554</i>	<i>78.284</i>	<i>72.934</i>
4.2.2 Materiële Vaste Activa	319.696	231.417	180.333

Voor de investeringen voor de vaklokalen is de afschrijvingstermijn verkort van 15 jaar naar 12 jaar.

Hierdoor zijn de afschrijvingslasten voor de overige lasten hoger dan begroot en hoger dan in 2014.

Huisvestingslasten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
4.3.1 Huur	90.232	90.137	62.657
4.3.2 Verzekering	19.348	19.500	20.135
4.3.3 Onderhoud	88.895	71.288	106.236
4.3.4. Energie en Water	102.087	117.744	105.998
4.3.5 Schoonmaakonderhoud	178.739	176.130	172.303
4.3.6 Belastingen en Heffingen	48.134	47.337	44.816
4.3.7 Overige	5.126	5.650	9.064
4.3 Huisvestingslasten	532.561	527.787	521.210

De stijging van het leerlingaantal heeft direct gevolgen voor de huurlasten in 2015. Naast de kosten voor de PWA hal wordt nu ook gebruik gemaakt van sportaccommodatie de Wachtelenberg. De huur van de lokalen van de Nieuwe Wisselse school is in 2015 gecontinueerd.

In 2014 is het onderhoud voor de groenvoorziening eenmalig hoger uitgevallen, in 2015 is alleen het basiscontract uitgevoerd. Hierdoor zijn de kosten voor onderhoud lager uitgevallen.

Overige Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
4.4.1 Administratie en beheerslasten	212.786	224.098	213.991
4.4.2 Inventaris,Apparatuur en Leermiddelen	559.067	540.956	557.339
4.4.4 Overige	303.494	304.627	293.633
4.4 Overige Lasten	1.075.347	1.069.681	1.064.963
<i>Specifiek honorarium</i>			
<i>Onderzoek jaarrekening</i>	13.855	13.000	13.455
<i>andere Controleopdrachten</i>	13.855	13.000	13.455
<i>Uitsplitsing:</i>			
4.4.2.1 onderwijsproces	200.458	169.106	173.535
4.4.2.2 Leermiddelen	358.609	371.850	383.805
<i>Uitsplitsing:</i>			
4.4.4.1 kosten PR en representatie	36.173	33.000	39.339
4.4.4.2 ondersteuning onderwijsproces	27.999	54.000	46.139
4.4.4.3 kosten t.l.v. addtionele rijksvergoeding	14.485	5.000	11.490
4.4.4.4 kosten uit ouderbijdrage	224.837	212.627	196.664

Op dit punt zijn geen bijzonderheden te melden.

Financiële Baten en Lasten	Realisatie 2015	Begroting 2015	Realisatie 2014
	€	€	€
5.1 Rente Baten	11.300	17.355	16.929
5.3 Waardeverandering Beleggingen	-1.080		
5.5 Rente Lasten/Bankkosten	3.946	6.197	10.002
5. Financiële Baten en Lasten	6.274	11.158	6.927

De daling van de rentebaten ten opzichte van 2014 is het gevolg van de verlaging van het rentepercentage. De waardevermindering van de beleggingen zijn verantwoord conform het jaaroverzicht van de Rabobank.

Verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code Activiteiten	Art.2:403 BW	Deelname	Consolidatie
SWV2505	Coöperatie	Apeldoorn	onderwijs	n.v.t.	Afhankelijk van leerling aantal	Nee

Modelmatige weergave rapportage gegevens volgens de wet normering topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

Bestuurder met dienstbetrekking

Naam	Voorzitters Clausule (J/N)	Dienstverband		Omvang Dienst Verband In FTE	Beloning	Belastbare Vaste en Variabele Onkosten Vergoeding	Voorziening Beloning Op lange Termijn Dienst verband	Uitkering Wegens Beëindiging Dienst verband
		Datum ingang	Datum einde					
RD Dorreboom	Nee	010311		1,0000	90.283	0	13.423	0

Toezichthouders

Naam	Voorzitter Of lid	Dienstverband		Beloning	Belastbare Vaste en Variabele Onkosten Vergoeding	Voorziening Beloning Op lange Termijn Dienst verband	Uitkering Wegens Beëindiging Dienst verband
		Datum ingang	Datum einde				
VJGMH Höppener	Lid	01082010		1.500	0	0	0
H Koopman	Lid	01082010		1.500	0	0	0
O Kouer	Voorzitter	01082010		1.500	0	0	0
JC Lagerweij-Voogt	Lid	01082012		1.500	0	0	0

Ondertekening Jaarverslag 2015.

De stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noordoost-Veluwe te Epe.

R.D. Dorreboom, rector/dagelijks bestuurder.

O. Kouer, Voorzitter.

V.J.G.M.H. Höppener, secretaris

H. Koopman, lid

J.C. Lagerweij-Voogt, lid

Epe, 18 april 2016.

Overige gegevens.

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant.

Statutaire bepaling inzake resultaatbestemming.

Ingevolge de Wet op het voortgezet onderwijs wordt het resultaat van het verslagjaar verrekend met de reserve van de instelling.

Het positieve resultaat van het verslagjaar ad. € 31.799 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen.

Verdeling van het resultaat:

Mutatie publieke reserve	92.738
Mutatie Private reserve	-29.304
Mutatie Algemene Reserve	-31.635

Gebeurtenissen na balansdatum.

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met een significante invloed op het resultaat en het vermogen van de organisatie.

Bestuurlijk –juridische positionering als openbaar onderwijs

Naamgeving

In de naam van het stichtingsbestuur is “openbaar” als kenmerk opgenomen:

Stichting OPENBAAR Voortgezet Onderwijs Noordoost Veluwe

De naam van de school – RSG N.O.-Veluwe – wordt gevoerd sinds de fusie van de Openbare Scholengemeenschap “de Springborn” en de Vereniging voor Beroeps- en ander voortgezet onderwijs Epe en omstreken” in 1995. Tot 1992 was de aanduiding “RSG” ook in gebruik en is (nog steeds) een begrip in Epe en wijde omgeving. De R stond toendertijd voor “Rijks”, de school werd rechtstreeks door de Rijksoverheid in stand gehouden en was dus per definitie openbaar. Tegenwoordig – nu geen rijksscholen meer bestaan – staat de R voor Regionaal. Daarmee blijft “de RSG” in Epe en wijde omgeving synoniem met het openbaar voortgezet onderwijs.

Stichting openbaar onderwijs

Openbaar onderwijs wordt “van overheidswege gegeven” (art. 23 Grondwet).

De gemeenteraad kan het bestuur over zijn openbare scholen overdragen aan een op te richten stichting openbaar onderwijs. Het gebruik van de stichting als privaatrechtelijke bestuursvorm laat onverlet dat er nog steeds sprake is van openbaar onderwijs. Dat komt onder meer tot uitdrukking in het feit dat de wetgever het gemeentebestuur heeft opgedragen toezicht uit te oefenen op het bestuur van de stichting openbaar onderwijs. Begrijpelijk, want het gemeentebestuur blijft – zoals in de Grondwet is bepaald – verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een genoegzaam aantal scholen voor openbaar onderwijs in de gemeente. Om diezelfde reden blijft de beslissing tot opheffing van de openbare school voorbehouden aan de gemeenteraad. Deze bevoegdheid kan niet worden overgedragen aan de stichting openbaar onderwijs. De gemeenteraad moet ook de begroting en jaarrekening van de stichting goedkeuren. De specifieke verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs blijkt ten slotte ook uit de bevoegdheid van de gemeenteraad om zelf te voorzien in het bestuur van de openbare school op het moment dat het betrokken bevoegd gezag zijn taak ernstig verwaarloost of handelt in strijd met de wet. Zo nodig kan de gemeenteraad in zo’n situatie zelfs besluiten de openbare rechtspersoon of de stichting openbaar onderwijs te ontbinden.

Aansluiting bij besturenkoepels

Het bestuur van de school is aangesloten bij de VOS/ABB (Vereniging voor Openbare Scholen / Algemene Besturen Bond).

De VOS/ABB is de drager voor het ECOO (Expertisecentrum Openbaar Onderwijs) dat de kennis over de specifieke positie van het openbaar onderwijs bundelt en er naar streeft openbare scholen voor primair en voortgezet onderwijs stevig op de kaart te zetten.

Verder is het bestuur van de school aangesloten bij de VO-raad, de werkgeverskoepel voor het totale voortgezet onderwijs in Nederland.

Kernwaarden openbaar onderwijs

(De inleidende teksten per kernwaarde zijn afkomstig van het Expertisecentrum Openbaar Onderwijs van besturenbond VOSABB)

Kernwaarde 1 | Iedere leerling welkom

Dit is het centrale uitgangspunt waarop het openbaar onderwijs is gefundeerd. Dat betekent overigens niet dat het openbaar onderwijs alle kinderen zou moeten toelaten. Het betekent wel dat de onderscheidende kenmerken, zoals afkomst en levensovertuiging geen rol mogen spelen bij de toelating. In hoeverre een openbare school een afspiegeling is van de omgeving waarin ze staat, is mede afhankelijk van het keuzegedrag van de ouders/leerlingen. Het staat openbare scholen overigens vrij om nadere afspraken met ouders te maken over de wijze waarop zij met elkaar omgaan en wat ze van elkaar verwachten.

De RSG N.O. Veluwe hanteert als leidend thema in het strategisch beleidsplan “iedereen telt !” – daarmee niet alleen tonend dat elke leerling welkom is, maar ook dat de school het belangrijk vindt om elke leerling via een plezierige schooltijd een goede start te bieden in de richting van vervolgonderwijs, arbeidsloopbaan en maatschappelijk

functioneren.

De school benadert leerlingen, ouders en personeel respectvol en heeft geen andere, noch expliciete, noch algemene afspraken of doelstellingen geformuleerd.

Kernwaarde 2 | Iedereen benoembaar

De kernwaarden 1 en 2 zijn gebaseerd op hetzelfde uitgangspunt. Aan leraren en ondersteunend personeel wordt echter wel de eis gesteld dat zij kunnen en zullen handelen overeenkomstig de beginselen van het openbaar onderwijs.

De RSG N.O. Veluwe hanteert deze kernwaarde bij de werving en selectie van bestuursleden, personeel en zo mogelijk ook voor de bezetting van medezeggenschapsorganen.

Kernwaarde 3 | Wederzijds respect

Het gaat hierbij niet zozeer om de normale omgangsvormen – die er natuurlijk ook toe doen - maar om levensbeschouwelijke overtuigingen van leerlingen en leraren. Van het personeel van de school wordt met name terughoudendheid verwacht in het uitdragen van de eigen levensbeschouwing.

De RSG N.O. Veluwe hanteert deze kernwaarde vooral impliciet. Wel overweegt de school over te gaan tot het opstellen van een gedragscode / integriteitscode waarin deze kernwaarde een voorname plaats zal innemen.

Kernwaarde 4 | Waarden en normen

Het wederzijds respect wordt mede vormgegeven door expliciet aandacht te besteden aan de levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden in de Nederlandse maatschappij. Juist met het oog op de aanwezige diversiteit moet ook het belang van de verworvenheden van onze democratische rechtsstaat aan de orde komen. Deze verworvenheden vormen de kaders waarbinnen de relatieve neutraliteit ten opzichte van ieders levensovertuiging binnen het openbaar onderwijs wordt vormgegeven.

De RSG N.O. Veluwe hanteert deze kernwaarde als een vanzelfsprekendheid, maar besteedt niettemin specifiek aandacht aan waarden en normen via het lesprogramma en aan de verworvenheden van de democratische rechtsstaat via de onderwijsprogramma's gericht op burgerschapsvorming en van met name (maar niet exclusief) geschiedenis en maatschappijleer.

Kernwaarde 5 | Van en voor de samenleving

In de loop van de tijd is men meer en meer waarde gaan toekennen aan onderwijs; onderwijs is niet alleen van belang voor de samenleving als geheel maar ook voor de vorming en ontplooiing van het individu. De overheid heeft het volgen van onderwijs dan ook bevorderd. Sinds 1900 is er zelfs sprake van leerplicht, die sindsdien qua leeftijdsgrens is uitgebreid. Gezien het belang van onderwijs moet de overheid voorzien in voldoende scholen waar kinderen naartoe kunnen gaan. Scholen die namens de overheid in stand worden gehouden zijn altijd openbare scholen (op basis van het uitgangspunt 'scheiding tussen kerk en staat'). Het gaat om scholen van en voor de (lokale) samenleving.

In eerste instantie werd deze kernwaarde aangeduid met het label 'democratische organisatie'. Deze drukt goed uit dat de overheid zich bij haar functioneren laat leiden door uitgangspunten zoals behoorlijk bestuur, openheid, openbaarheid, zeggenschap en participatie van betrokkenen. Zoals we hierboven aangaven, gelden deze uitgangspunten ook voor de verzelfstandigde vormen van bestuur, zoals de stichting openbaar onderwijs. 'De school van en voor de samenleving' doet meer recht aan het karakter van het openbaar onderwijs en benadrukt dat de aandacht niet alleen gericht is op interne, maar ook op externe aspecten. Aspecten die overigens ook aan de orde zijn in de discussie rondom governance, die op dit moment actueel is in het hele onderwijs.

De RSG N.O.-Veluwe ziet zichzelf uitdrukkelijk niet als een onderwijsseiland in de regio, maar als een actief participerende instelling in de lokale en regionale gemeenschap. Concreet is die positionering erkend en verwoord bij de verzelfstandiging van de school in 2010, daarbij is door de gemeenteraad aangegeven " De RSG Noord Oost Veluwe heeft een regionale functie. Het is raadzaam dat regelmatig op bestuurlijk niveau afstemming plaats vindt vanuit het perspectief van partnerschap. Van de RSG N.O Veluwe mag worden gevraagd om in het kader van de zogenaamde horizontale verantwoording met de gemeenten, als belangrijke lokale partner, overleg te voeren over

hun activiteiten ten behoeve van de jeugd. Het is aan de RSG en de gemeentebesturen om hier goede invulling aan te geven.”

De school wil ook in faciliterende zin tonen een onderdeel van lokale samenleving te zijn. Voorbeelden daarvan zijn de samenwerking met sportclubs, het Cultureel Platform, de gemeente Epe.

Tenslotte toont de school zich graag actief waar dat past bij de doelstellingen van maatschappelijke stages – ook toen dat nog niet zo werd genoemd. Zonder enige mate van compleetheid te willen bereiken noemen we de deelname aan de herdenkingsactiviteiten op 4 mei, verzorgen van exposities van kunstleerlingen, deelname aan debatten .....

Het schoolbestuur en de schoolleiding hebben de code Good Governance van de VO-raad onderschreven en hanteren nadrukkelijk de daaruit voortvloeiende handelwijzes als transparantie, horizontale en verticale verantwoording, kwaliteitszorg, scheiding van bestuur en toezicht en behoorlijk bestuur.

Kernwaarde 6 | Levensbeschouwing en godsdienst

Ten aanzien van de kernwaarden 1 tot en met 5 zijn er weliswaar discussies rondom de reikwijdte en invulling ervan, maar de kernwaarden als zodanig staan niet of nauwelijks ter discussie. Dat geldt niet voor kernwaarde 6. Sommige mensen binnen het openbaar onderwijs vinden het overbodig om gelegenheid te bieden tot het volgen van godsdienststof levensbeschouwelijk vormingsonderwijs; dergelijk vormingsonderwijs zou buiten schooltijd moeten worden aangeboden. Anderen zijn van mening dat het een inbreuk is op het neutrale karakter van het openbaar onderwijs.

De RSG N.O.-Veluwe hanteert overwegend de neutraliteitshouding. De school wil geen bepalende invloed van kerken of levensbeschouwelijke richtingen op het onderwijs. Dat betekent geenszins dat de school met de rug naar kerken of levensbeschouwelijke richtingen staat. Via kernwaarde 4 – waarden en normen – wordt al aandacht geschonken aan de religieuze en levensbeschouwelijke stromingen en invloeden. In 2008 en 2010 heeft de school samengewerkt met de werkgroep Maatschappelijke Activiteiten van de Raad van Kerken aan de organisatie van thema-manifestaties.

De school kent al geruime tijd geen aanbod voor godsdienst- of levensbeschouwelijk onderwijs meer. Eind jaren tachtig van de vorige eeuw bleek de behoefte daaraan sterk tanend. Bij terugkeer van die behoefte zal de school ruimte bieden voor dergelijk onderwijs, overigens zonder dat zelf te verzorgen of te bekostigen.

In de loop van het schooljaar 2011-2012 zal de RSG N.O.-Veluwe een vernieuwd beleidsplan voor burgerschapsvorming opstellen. Daarbij zullen ook de levensbeschouwelijke en godsdienstige aspecten de plaats krijgen die zij via kernwaarde 4 verdienen en bovendien zal invulling worden gegeven aan de bedoeling van de wetgever: de opdracht en uitdaging voor de openbare school om over de verschillende stromingen informatie te verstrekken, met elkaar daarover te discussiëren en respect voor elkaars standpunt te kweken.

Financiële toegankelijkheid openbaar onderwijs

Kwaliteit is een sleutelbegrip voor de RSG N.O.-Veluwe. Goed onderwijs betekent dat het aanbod aan de leerlingen breder moet zijn dan alleen de voorgeschreven lessen. Om dit mogelijk te maken kan een school niet zonder een vrijwillige financiële ouderbijdrage.

De RSG N.O. Veluwe houdt zich aan de landelijk afgesproken gedragscode schoolkosten voor het Voortgezet Onderwijs.

In de overeenkomst voor de vrijwillige ouderbijdrage staat gespecificeerd waaraan de ouderbijdrage wordt besteed. In deze overeenkomst geven de ouders aan welke activiteit en/of dienst zij voor hun zoon of dochter wensen. Voor zover nodig verwijst de school naar de vangnetregelingen van de woongemeenten van de leerlingen. Voor de gemeente Epe zijn dat de Meedoenregeling en de Schoolregeling. Verder is er nog de route via de Stichting Leergeld.

De opstelling van de school is het best samen te vatten door te stellen dat alles in het werk wordt gesteld om alle leerlingen te laten deelnemen aan de voor hen bedoelde activiteiten.